

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H

Fra
Vallekilde Folkehøjskole

54

Udgivet af Selevsforeningen
1947

Dansk Folkehøjskole i Sydslesvig

Allerede ved højskolernes og landbrugsskolernes fællesmøde i Askov i oktober 1945 fremsattes tanken om, at venner af højskolen og landbrugsskolen skulde rejse midler til oprettelse af en dansk folkehøjskole i Sydslesvig.

Hvorledes Sydslesvigs statslige og politiske fremtid end bliver, vil det være af den allerstørste betydning for landsdelen som for hele Danmark, at et dygtigt, målbevidst nationalt-folkeligt arbejde bliver udført dernede.

Ved nævnte Askovmøde dannedes et foreløbigt udvalg til at arbejde med sagen. Forstander Hans Lund, Rødding, er dette udvalgs formand.

Udvalget mener i cand. mag. Jørgen Jessen at have fundet den rigtige forstander for den kommende sydslesvigske folkehøjskole. Jørgen Jessen har været lærer ved Danebod højskole og har været nær knyttet til Dansk Ungdomssamvirke; han har nu over et år arbejdet i Sydslesvig, dels ved Duborgskolen i Flensborg, dels ved et meget udbredt ungdomsarbejde syd for grænsen.

Jørgen Jessens særlige opgave i Sydslesvig er et dygtigt højskolearbejde; han har sammen med repræsentanter for ovennævnte udvalg ment, at det rigtige sted for højskolen vil være nær Sankelmark sø i Oversø sogn.

For nylig har Jørgen Jessen overfor udvalget givet en redegørelse for udsigterne for rejsningen af en sådan højskole. Af denne beretning hidsættes følgende:

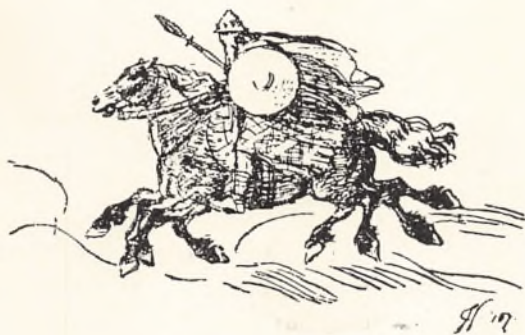
»Til den danske højskole er der lejet en grund på 2 ha ved den sydlige ende af Sankelmark sø i Oversø sogn.

Hvornår tilladelse til dansk højskole vil foreligge, kan der intet siges om, den kan blive forhalet i lang tid, og den kan komme pludselig.

(Fortsættes paa Omslagets 3. Side)

FRA VALLEKILDE FOLKEHØJSKOLE

54

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
1947

Staten. pædagogiske Selskab
København

*F*red og frihed, lys og læmpe,
det er tidens løsen nu,
træt er armen af at kæmpe,
for alt åg har hjertet gru!

Fred og frihed, lys og læmpe,
det er tidens sande tarv,
men den må sig selv tilkæmpe,
hvad ej til den gik i arv!

Derfor, sønner! skal I kæmpe
for, hvad end kun huer få:
fred og frihed, lys og læmpe,
som med *sandhed* kan bestå!

Fred for daglig rov og plage
under skjold af lov og dom,
fred for krig i fredens dage,
trods den ret, som gjaldt i Rom!

Frihed først og sidst for ånden,
hvor den virker uden arm,
frihed derhos og for hånden,
som gør gavn og ingen harm!

Kamp for det vil Gud velsigne,
lønne med en strålekrans,
thi som Frelseren vi ligne,
så vi dele skal hans glans!

Grundtvig.

Joakim Skovgaard: Englene og hyrderne.

Jul igen . . .

Naar vi tænker efter, hvad vi i vort Liv har oplevet i de Aar, der er gaaet, og saa spørger os selv: hvad er det rigeste og bedste, du har oplevet — ikke blot een Gang, men fra Aar til Aar, i Barndom, Ungdom, ja, hele Livet igennem, mon saa ikke *Julen* vil komme til at staa øverst for de fleste i dette Land? Advents- og Juletiden er en skøn Tid. Det er Forventningens Tid, og Forventningen skaber altid rige Muligheder i et Menneskesind. Sindet bliver levende, der gror noget deri, og det stemmes til Glæde. Men den, der selv længes efter Glæde, faar ogsaa Sind til at glæde andre. Saadan er det ind under Jul.

Og hvad er saa Julen? Hvad er dens Indhold? Lad mig svare kort og klart: Julen er Guds Gave til os Mennesker. Den er et himmelsk Bud, der kommer fra det høje ned til os, der bor i det lave. Og derved løfter vore Sind og Hjerter opad.

Nu kom der Bud fra Englekør, at Gud herved vil stige; Hans Søn, som i det høje bor og ejer Ærens Rige, Han sig vort Kød vil tage paa og blandt os gaa: *det nyt er uden Lige!*

Ja, det *var* og *er* nyt uden Lige, at Gud, den Almægtige, Himlens og Jordens Skaber vilde blive Menneske og gaa ind under Menneskers Kaar her paa denne Jord. Men Jesu Kristi Fødsel er et Vidnesbyrd om, at dette for os at se utrolige og urimelige er blevet Virkelighed. Var Jesus Kristus, Guds eenbaarne Søn ikke født

Julenat, saa havde vi ingen Mulighed for og ingen gyldig Grund til at fejre den Jul, som vi nu gør. Vi kunde nok holde Solhvervsfest, som vore Forfædre gjorde det, og som enkelte moderne Mennesker i vore Dage prøver at efterligne, men fejre Jul som Livets og Glædens Fest, der er kommen med Solhverv for Hjerterne bange, det kunde vi ikke, hvis ikke Gud var nærværende i Budskabet om Frelseren, der fødtes i Betlehems-Stalden. Julen er netop et personligt Budskab *til os nulevende Mennesker*. Det er os, Gud kommer til i et Barns Skikkelse; saa menneskelig er Gud. Men dette Barn, som fødtes Julenat, var *Ordet*, der blev Kød og tog Bolig iblandt os, som Johannes udtrykker det i sit dejlige Evangelium.

Det er Gud, der i Ordet, det levende, evige, skabende Ord kommer til os i Julens Budskab. Ja, Han kommer os saa nær, som et Ord kan komme os. Og der er intet andet, der kan komme et Menneskehjerte saa nær, som det levende Ord. Det kan slaa Rod i vore Hjerter og bringe et helt nyt Liv ind i vore Sind. Vi kender alle, hvordan et Ord kan skabe Glæde eller volde Sorg og Smerte, kan opmuntre og oprejse, men kan ogsaa bedrøve og slaa os ned. Ordet kan vække Liv af døde, men kan ogsaa virke Døden, dræbe Livet. Saa almægtig er Ordet. Julens Budskab er Ordet, der blev Menneske. Og dette, Guds-Ordets Liv, kan blive vort Liv, Ordets Kraft vor Kraft og Ordets Glæde vor Glæde. Og dette Ord kom fra Gud og til os. Gud *var* og *er* eet med Ordet, derfor er Julen bestandig lige rig og lige virkelig. I Kristus, Guds levende Ord, møder vi det Liv, hvori der er Lys og Glæde. Og han giver os et personligt aandeligt Liv i Eje. Kristus-Livet skal blive vort Liv. Derfor fødtes Han som Menneskesøn, for at give os Mennesker et Guddomsliv i Eje. Han vilde være fælles med os i vort Jordeliv, for at vi skulde blive fælles med

Ham i det Evighedsliv, vi er skabte til at leve i Guds Himmerige. — Et *helt* Menneskeliv vilde Kristus leve med os. Det begyndte Julenat, men det varer ved saa længe, som vi Mennesker møder Julens Budskab med aabne Sind og Hjerter. — —

Vi lever i en mørk og usikker Tid. Ingen kan raade Fremtidens Runer, men i Julens Budskab er der tændt et Lys, som aldrig skal slukkes. Som Julelysene tændes paa Juletræet og lyser for os, saadan tændtes der med Barnet, der fødtes Julenat, et Livets Lys for os, der bor i Mørket. Og dette Lys, som straalere ud fra det Liv, Kristus levede, og det Værk, Han øvede, det jager Mørket paa Flugt.

Julen er ikke blot noget fortidigt, som de gamle Slægter kunde glædes over, men for os, som for hver ny Slægt, er den noget nutidigt, noget nærværende. Julebudskabet kan blive en personlig Oplevelse og Fornyelse af Troens, Haabets og Kærlighedens Liv i vore Sind og Hjerter. Julen er Lys i Mørke, Glæde i Sorgen, Varme i Kulden. Ja, Julen er Udtryk for Guds Kærlighedsvilje til at frelse vor faldne Jord; derfor er den saa rig!

N. P. Nielsen.

P. S.

Gamle Venner og Elever fra min Vallekilde-Tid sender jeg en hjertelig Hilsen med Ønsket om en *god Jul!*

Tro og Medmenneskelighed.

En af mine engelske venner sagde i foråret om englænderne: vi vandt i to verdenskrige politisk-militært, men tabte i begge verdenskrigene økonomisk, og det er et åbent spørgsmål, om vi menneskeligt vandt sejr eller led nederlag.

Med den sidste sætning mente han: blev vi som mennesker og nation stærkere, bedre egnet til at leve vort menneske- og folkeliv, eller blev vi svagere? Dette spørgsmål gælder ikke blot dem derovre. Det gælder alle folkene, som har oplevet de store katastrofer.

Jeg hører til dem, der mener, at selve menneskenaturen kun ændres gennem lange tidsrum. *Men guddommelige ordningers magt over mennesket kan styrkes eller svækkes.* (Og omgivelsernes magt over naturligvis deres mægtige indflydelse).

Det er en guddommelig ordening, at vi mennesker skal leve i anerkendelse af og lydighed under Gud. Den tanke går i alt fald gennem den mosaiske og kristne religion, men vistnok gennem al religion. De gamle jøder sagde det så stærkt — og Jesus bekræftede det: Du skal elske Herren, din Gud, af hele dit hjerte, af hele din sjæl og hele dit sind. Menneskene har tit nok prøvet på at løsrive sig fra det grundforhold, lige fra det listige oprør i Edens have til Hitler-forbrydelserne. Men altid, når mennesket gik på egen hånd, betød det, at livet blev lagt øde. Det er ikke meningen, at vi skal tage livet af os selv. Det er ikke meningen, at vi skal skalte og valte med

livet efter eget forgodtbefindende. Det er ikke meningen, at vi skal være vor egen herre.

Inden for den guddommelige orden: Du skal elske Herren, din Gud, af hele dit hjerte, — må der og bør der tænkes højt om menneskelivet. David siger det i sin stolte, men ret forstået ydmygende 8. salme så stærkt: »Når jeg ser din himmel, dine fingres gerning, månen og stjernerne, som du beredte, — hvad er da et menneske, at du kommer ham i hu, og et menneskes barn, at du besøger ham? Og du har ladet ham blive lidet ringere end englene; du kronede ham med ære og herlighed. Du gør, at han hersker over dine hænders gerninger; du har lagt alting under hans fødder.« Men mennesket, om hvem disse stolte ord blev sagt, kan ikke klare sig selv. Den samme David siger i en anden salme: Som hjorten tørster efter vandbækken, så higer min sjæl efter dig, Herre! Eller i en tredie salme: Herren har befæstet sin throne i himmelen, og hans rige behersker alt. Ogsaa David kendte til at ville gå på egen hånd og være sin egen herre. Men han erfarede omgående, at så blev livet råddent og modbydeligt. Mennesket egner sig ikke til at være sin egen herre. Jo mere udfordrende han prøver på at være det, des dybere falder han. Ingen slægt har i historisk tid sådan villet løsrive sig fra den guddommelige orden som den, vi har været samtidig med. Derfor har vi ogsaa oplevet så dybt et fald. Jo mere man ophøjer mennesket, jo hæftigere man søger at gøre ham til egen herre, des dybere falder han.

Jeg ved godt, at vi er alt for tilbøjelige til at bruge for stærke ord om vor egen tid og dens oplevelser. Vi er især tilbøjelige til at overdrive vore egne vanskeligheder og sorger. Vi bliver uretfærdige mod vor egen tid. Vi siger: det er en skrækkelig tid. Så galt har det da aldrig været før. Den engelske historiker, John Buchan, siger: »Den menneskelige natur elsker at lovsyngte

svundne tider og smæde de nuværende. . . Den ældste babyloniske lertavle er en klage over tidens forfald, og enhver epoke, der — når vi nu ser tilbage på den — forekommer os særlig glimrende, havde dog sine ulykkesprofeter. . . . Middelalderens fred syntes kaos for dem, som oplevede den. Dronning Elisabeths tid var rig på pessemster. Digteren Wordsworth fandt, at alt forfaldt i en tid, da Trafalgarlaget blev vundet og Napoleon besejret. . . . Vor tid har også sine ulykkesfugle.«

Men selv med disse advarende ord i tankerne tror jeg, det bliver historiens dom, at denne slægt faldt dybt. Og den faldt især så dybt, fordi den satte og stadig sætter så vældige kræfter ind på at ville være sin egen herre. Jeg tænker i denne forbindelse ikke på nazismens og kommunismens økonomiske og sociale ideer; derom har jeg mine tanker. Men jeg tænker på disse magter som livsanskuelser. Og da viser både deres teori og navnlig deres praksis, at tilbedelsen af menneskeguden, hvad enten han sad i ørnereden oppe over Berchtesgaden eller i Kreml, samtidig fører til den dybeste menneskeforagt. Da man foreholdt afgud Napoleon, at en ny krig kunde føre til tab af tusinder menneskeliv, svarede han: jeg spytter på 200,000 menneskeliv. Akkurat sådan tænkte og handlede vor tids afguder. Jeg behøver ikke at genkalde frem i vort sind, hvad koncentrationslejrene kendte og den dag i dag kender af djævelsk menneskeforagt. Vi ved det alle. Nazismens jerntæppe blev omsider flænget, men bag det russiske jerntæppe bruges koncentrationslejre, som nazismen brugte dem. Jeg ved ikke, om styrkegraden m. h. t. pinsler er forskellig, men ånden er den samme. Den samme vilje til, at mennesket må være sin egen herre, den samme lede foragt for menneskeliv og menneskelykke.

Nuvel! Det er let nok her at føre bryske ord mod kommunismen som verdensmagt. Det ved jeg godt. Men

som vi fandt det vor pligt allerede i 1933 at sige klar besked overfor en anmassende nazisme, sådan mener jeg, det er vor pligt at tage klar afstand fra tilsvarende kræfter nu, selv om navnet er anderledes. Den omstændighed, at angrebet nu føres af langt klogere mænd end i 1930'erne, gør jo ikke faren mindre, men heller ikke vor pligt til at tage stilling mindre. Som sagt: jeg taler ikke kom kommunismens sociale og økonomiske ideer, men om den samtidige afgudsdyrkelse af manden i Kreml og dybe foragt for menneske- og folkeret, for menneskelig og folkelig frihed. Sand gudsrygt og ærbødighed for menneskelivet hører sammen, mens afgudsdyrkelse og menneskelede følges ad. Det er en dobbelt ulykke. Vejen bort fra den ulykke må allerførst lede til at se den guddommelige ordning: Du skal elske Herren, din Gud, af hele dit hjerte. Når jeg før nævnte ordet og nu nævner det igen, så tænker vi alle på fortsættelsen: og din næste som dig selv. De gamle jøder vidste det — og Jesus bekræftede det: den, der af hjertet elsker Gud, må få et godt sind overfor sin næste. Her må jeg minde om et oplysende træk i Grundvigs liv.

Holger Begtrup har påvist, at i Grundtvigs kristelige vækkelse i 1810 findes spiren til hele hans menneskelige og folkelige syn. Enhver menneskesjæl, som Gud har skabt til evigt liv, må være dyrebar for hans tjenere. Og Grundtvig blev efter 1810 Herrens nidkære tjener. Mens han før 1810 havde sværmet meget for fortidens store helte, overmenneskene, men ærlig talt bekymret sig meget lidt om sin samtids jævne, små mennesker, så fik han med sin kristelige opvækkelse den samhu med menigmand, det hjertelag for den jævne mand og kvinde, som fra nu af til hans dages ende blev hovednerven i hele hans folkelige syn. Grundtvig havde set Herren, sin Gud, i hele hans ophøjede almagt og kærlighed. Men han så i samme time sit medmenneske. Intet menneske har

siden kong Davids tid talt stoltere og kærligere ord om, hvad det er at være et menneske, end Grundtvig har gjort det. Hvis det var muligt at løsrive Grundtvigs stolte ord om mennesket fra hele hans kristne syn, vilde ordene lyde som modbydelig menneskedyrkelse. Men det er ikke muligt. Hans kærlighed til mennesket udspringer af hans kærlighed til Gud.

Men vi vender tilbage til vor situation nu. Vor slægt har oplevet en kynisk foragt for menneskeliv og menneskeskæbner. Det er så åbenbart tilfældet i vore dages anti-kristne diktaturstater, men vi kender i alle lande menneskeforagstens smitte. Menneskeliv er langt billigere nu end for en menneskealder siden. Og vore politikere må jo ikke tro, at de har hævet prisen for et menneskeliv ved at indføre dødsstraf igen.

Min engelske ven sagde: det er et åbent spørgsmål, om vi menneskeligt vandt sejr eller led nederlag. Han tænkte på positive og negative faktorer. Han tænkte på sit folk heroiske kamp mod tyranni og bestialitet. Han tænkte på dets uforlignelige tapperhed efter Dunkerque-katastrofen, på udholdenheden i efteråret 1940 og vinteren 1940—41 under de tyske bombeangreb, på det op-højede sammenhold i iarens lange nat. På den næsten totale bandlysning af den sorte børs — i et folk, der dog led hårde savn. Han var stolt af sit folk. Men han tænkte også på den hårdhed og brutalitet og umenneskelighed, som verden havde gennemlevet, og som har præget os alle, også den unge englænders landsmænd. Krigens direkte følge var den store ungdomskriminalitet og øget usædelighed og sygdom af moralsk og fysisk art. Krigens følgesvende var afslappelse og arbejdsuvilje — noget, landet lider hårdt under nu. Endvidere en udbredt hårdhed og kynisme overfor andre folk, hvad f. eks. jøderne får at mærke. Sydslesvigerne til dels også. Der har i mange år været ringe kår for sand menneskelighed

i tanke og færd. Det føles som en pine, hvor, som i England, menneskelighed (humanity) altid har været en levende virkelighed, og hvor netop humanity har formet nationens egentlige storhed. Enhver, der har blot et minimalt kendskab til verdenshistorie, ved jo, at England har brugt hårdhed og undertrykkelse, som enhver erobrere og herskernation har gjort det. Men enhver, der ved noget mere, kender også, at hårdheden og undertrykkelsen fik aldrig lov at brede sig uimodsagt i det engelske folk. Fra min egen ungdom har jeg dystre minder om engelsk voldsfærd på den grønne irske ø; men jeg husker lige så klart, hvordan modige engelske politikere og flere af kirkens mænd stod frem ved opgejlede, nationalistiske masse møder og talte mod Englands fremfærd. Engelsk humanity har intet med veghed og slaphed at gøre. Den er fjern fra al sentimentalitet. Humanity kan meget vel tillade, at der kæmpes og kæmpes hårdt. For nylig har man netop i humanity's navn kæmpet for livet mod vold og tyranni. Men selv under den hårdeste kamp kan et ordentligt menneske ikke gøre hvadsomhelst.

Og når den hårde kamp er forbi, skal der ikke hades og forfølges mere. Der er noget forførende og henførende i had- og hævnfølelsen, en primitiv drift, som river mange med sig. Andre bliver chokeret og stumme, når de står overfor et udslag af utæmmet had- og hævnlyst.

Men et menneske og et folk skal netop bestå prøven derved, at det, når den uundgaaelige kamp er endt, så hverken lader sig henrive af had- og hævnfølelsen eller står stille i chokeret magtesløshed og handleudygtighed. Engelsk humanity har ofte i fortiden vist denne overlegne evne til at møde en tidligere modstander som medmenneske.

Da jeg i april var i Oxford, så jeg i New College's kapel, på den ene væg, en stor mindeplade, hvorpå

navene stod på de gamle elever, som alene fra dette kollegium faldt i den store krig 1914—18. Jeg talte ikke navnene. Men det var i hundredvis. Ved siden af den store plade var anbragt en lille mindeplade med kun tre navne, tre navne på unge tyskere, som i sin tid havde været elever på New College i Oxford, og som, da krigen udbrød, drog tilbage til deres fædreland og faldt på tysk side. Deres gamle skole havde nu ønsket at mindes dem side om side med deres engelske kammerater. Engelsk humanitets bekymring gælder nu, om vi evner at leve op til fortidens standard for menneskelighed. Den sidste krigs kampmetoder var af en sådan art, at de næsten udelukkede enhver form for ridderlighed og menneskelighed. Den nedkastede bombe dræber jo lige så godt barnet som den aktive modstander. Sindet måtte nødvendigvis gøres hårdt. Og det falder uhyre svært at finde en helt anden livsindstilling.

Men det er jo overalt hovedspørgsmålet, herhjemme som derude: at se vort medmenneske og møde ham og handle med ham som medmenneske. Jeg tror aldrig, det lader sig gøre, hvor mennesket vil være sin egen herre. Den menneskelige natur rummer så megen egoisme, at den overgivet til sig selv fører til alles krig mod alle. Jeg tror kun, det lader sig gøre, hvor vi anerkender den guddommelige orden, at der er en herre og fader over os alle. Det første fornødne er at se ham, stole på ham, tro ham.

Tro mig: jeg vil sidst af alt sælge billig gudelighed. Jeg ved, at der kan føres overfladisk gudelig snak. Jeg ved, der findes nationale, sociale og moralske vanskeligheder, kort sagt: folkelige og menneskelige spørgsmål, som ikke løses ved en henvisning til, at vi skal være mere fromme eller troende. Sådanne henvisninger er alt for ofte brugt som skalkeskjul for at dække uretfærdighed og egoisme.

Men jeg vil hævde, at efter jødisk og kristen erfaring vil den slægt, som vil være sin egen herre, som vil fornægte Gud, forråde medmenneskeligheden. Dette syn afkræftes ikke af den kendsgerning, at fritænkere undertiden har vist sig som ædle medmennesker, for de har bevidst eller ubevidst levet under mosaisk og kristen indflydelse eller en anden religions påvirkning. Jeg må nævne endnu et engelsk udtryk for kristen humanity: Fircroft højskoles forstander, Leslie Stephens, fortalte os, at han sidste vinter ønskede at optage en ung tysk krigsfange i elevflokken. De havde forinden holdt skole fra oktober til jul. Nu ønskede han ham med efter jul. Han drøftede forholdet med eleverne også, og gennem en åben samtale blev de enige om at indbyde den unge tysker. Leslie Stephens mente, at det blev til gensidig gavn.

Sagt direkte og lige ud: den bundløse elendighed, som er over Tyskland i dag, har tyskerne selv skylden for. Det er strengt at være tysker i dag. Og det må det nødvendigvis være. Men ser vi fremad, så har vi alle et ansvar. Jeg finder det ganske i sin orden, at sejrherrene holder Tyskland i militær umyndighed langt, langt frem i tiden. Det kan netop ske i menneskelighedens navn. Det er ret og nødvendigt, at forbrydere mod menneskeheden må straffes. Men dermed har vi ikke opfyldt vort ansvar. Det må, trods alt, ikke glemmes, at der var et andet Tyskland. Pastor Niemøller sad 8 år i fængsel eller koncentrationslejr. Han blev et symbol på det Morten Luther-Tyskland, som Grundvig elskede, og som vi skylder usigelig meget. Han sagde selv ved Liselund-mødet forleden, at i en enkelt koncentrationslejr, i Dachau, var 3—400 tyske præster indespærrede. Hvor mange tusinder der sad i andre koncentrationslejre, ved vi ikke. Hvor mange der blev pint til døde, ved vi heller ikke. Men de havde det i alt fald ikke lettere end mennesker i under-

kuede lande. Og der er millioner børns Tyskland! Jeg kalder hverken på medfølelse eller sympathy, skønt der kunde nok være grund til det. Jeg synes blot ikke, jeg er den rette til at gøre det. Men jeg kalder hos os alle på den ansvarsfølelse, som må give sig udtryk i medmenneskelighed.

Siden kapitulationen er der lidet, der har glædet mig som hjælpearbejdet blandt nødstedte mennesker i krigshærgede lande, børn og voksne. Det har været mig en inderlig glæde, at flere af jer har været med her, og det har smertet mig, at jeg ikke selv har kunnet rejse ud til det arbejde. Det er det mest nødvendige arbejde i dag. Og det vil være det længe. Vi må ikke give op, selv om nogle, forstæeligt nok, bliver trætte. Jo nærmere vi kommer dette arbejde, des klarere ser vi måske nok krigens virkninger, men vi lever i fredens og medmenneskelighedens verden. Hvordan det erfares at arbejde direkte ude i de krigshærgede egne, ved jeg desværre kun på anden hånd. Men jeg har personlig oplevet, at det at have et barn fra et krigsramt land i mit hjem — det fylder nu mere i sindet end de utallige artikler og de mange bøger, jeg har læst om internationalt arbejde.

Der var mange, der ikke kunde lide det, da Christmas Møller sagde: Vi er alle skyldige. Men jeg siger: de stakler, der ikke kan føle ansvar og skyld i den verden, som blev vor.

Uffe Grosen.

Mere end der kan siges med Ord.

I en Bog af Michael Tejn har jeg fundet den Sætning: Der er mere Sandhed i Verden, end der kan siges i Ord.

Og den har faaet mig til at tænke paa, at her er vist noget, som vi kan have Brug for at blive mindet om. Vi, der som kristne lytter efter Ord fra Gud — vi danske, som baade i Menighedens og Folkets Liv har lært at sætte Ordet højt, som bærer Bud fra det ene Menneske til et andet — for os bliver det dog en Begrænsning, hvis vi derigennem kommer til at overse, at der er noget til, som gaar ud over de formede Ord, og som dog i høj Grad hører med til Livets Sandhed og Virkelighed.

Vi kender det fra, naar vi overvældes af noget, som er meget skønt og stort. Det kan blive saadan, at Ordene ikke rækker til. Det er dog ikke alle, der kender dette. Der er dem, der bliver ved at snakke løs; ligegyldigt hvad Livet saa end byder dem, drukner det i Snak. Vor stiltfærdige Filosof Storm P. lader en Musiker spørge en af sine Venner: »Hørte du min Violinkoncert?« — »Nej, desværre«, svarer den anden, »for min Kone sad uafbrudt og sagde: Hvor spiller han dog dejligt!« — Ja, det bliver en stor Opgørelse paa Regnskabets Dag, naar det skal gennemgaas, hvad som skulde være kommet til os i Stilheden, men som druknede i Snak. — Men der er dog ogsaa Mennesker, som oplever, at Mødet med Skønhed og Storhed kan gøre dem ordløse — at noget kommer til dem saa fint og godt, at det for en Stund paa-

lægger dem Stilhed, for det første fordi de ønsker *helt* at give Plads for det, der strømmer ind over deres Sind, men dernæst ogsaa fordi her er noget, som gaar ud over Ordene og ikke kan være i dem. Her er noget, som ikke, eller i hvert Fald kun tilnærmelsesvis, kan rummes i den Mennesketale, vi har at raade over. Hvad skal jeg sige? mine Ord vil ikke meget sige

Dette kendes ikke mindst fra Menneskers indbyrdes Forhold. For at meddele os og dele Liv med hinanden griber vi til Ordene. Sommetider helt umiddelbart. Og sommetider skylder vi at finde Ordene frem og lede efter de Ord, som bedst kan sige det ud, som rører sig i os, og som et andet Menneske har Brug for at høre. Men vi kender ogsaa til, at naar vi *helt* vil meddele os til hinanden, kan det bære ud over de formede Ord. Saa kan der blive noget mellem Mennesker, som visselig er Sandhed og Virkelighed, men det er ordløst, det kan ikke siges. Det er der i deres Sind og i deres Væremaade overfor hinanden; eller det slaar ud i Smil eller Taarer; eller det bliver til en meget sigende Bevægelse; eller det bliver til Handling: noget der gøres i Stedet for noget der siges.

Jeg tror, det er betydningsfuldt i hele vor Tilværelse, at vi ikke overhører det, som Livet og vor Næste siger til os uden Ord. Det ønsker saa inderligt at blive opfattet. Og for vor egen Skyld og for at kunne tjene vor Næste maa vi lytte efter det.

*

I det ny Testamente er der mange Vidnesbyrd om, at Jesus lyttede til de usagte Ord. Han vidste, hvad der boede i Menneskene. Han mærkede den Kvinde, som rørte ved hans Klædedragt bagfra. Han nærkede, hvad den og den tænkte, og hvad den og den ønskede af ham. Han gav og tog imod ogsaa der, hvor de omkringstaa-

ende ikke kunde opfatte, hvad det virkelig var, som foregik mellem ham og et Menneske. Og naar vi som Børn hørte en af disse Beretninger, tænkte vi blot, at det var saadan en guddommelig Alvidenhed, han altsaa var udstyret med, og som han blot behøvede at bruge — omtrent som en dygtig Tankelæser kan gøre det. Men naar vi vokser til, nøjes vi ikke med at tro paa denne Alvidenhed som en slet og ret guddommelig Egenskab, der let faar noget køligt ved sig, men vi begynder at ane, at det er *Kærlighedens* Alvidenhed, som disse Beretninger fortæller om. Et *Kærlighedens* Mysterium. Det var, fordi han elskede saa rent og varmt, derfor kunde han lytte sig frem til meget, som andre ikke kunde høre, derfor kunde han opfatte saa inderligt og klart, ogsaa der hvor det ikke formede sig til Ordtale.

Lad os læse en af Fortællingerne i Lukasevangeliet. Og lad os for en Gangs Skyld læse den i Kaj Munks Oversættelse. Den er paa sine Steder lidt »fri«. Men den frie Oversættelse kommer sommetider Sagen nærmere end den altfor stive og pedantiske:

En af Farisæerne inviterede Jesus til Middag, og han sagde Ja Tak. En Kvinde, en af Gadens løse Fugle, fik at vide, at han sad til Bords i Farisæernes Hus, og kom med en Alabastkrukke med Salve, stillede sig grædende bag ham, vadede hans Fødder med sine Taarer, tørrede dem af med sit Hovedhaar, kysede dem og salvede dem med Salven. Da Farisæeren, der havde indbudt ham, saa det, sagde han ved sig selv: »Hvis den Mand virkelig var Profet, maatte han dog vide, hvordan det Kvindemenneske er, der rører ved ham.« Pludselig siger Jesus: »Simon, jeg har noget at sige dig.« »Javel, Mester!« »Der var en Pengeudlaaner, som to Mænd skyldte Penge, den ene 500 Denarer, den anden 50. Ingen af dem havde noget at betale med, og saa strøg han

begge Beløb. Hvem af de to vil nu holde mest af ham?» «Tja, det vil vel den, han eftergav mest.» «Det har du Ret i,» sagde Jesus; »ser du hende der? Jeg var inviteret ind til dig. Du glemte at give mig Vand til Fodtvæt, men hun vaskede mine Fødder i sine Taarer og tørrede dem i sit Haar. Du gav mig ikke Kindkys til Velkomst, men hun har kysset og kysset mine Fødder. Du havde ikke en Smule Olie til mit Hoved, men hun har salvet mine Fødder med Olie. Hun har vist stor Kærlighed. Derfor er hendes mange Synder tilgivet (∴ deraf kan det ses, at hun har faaet meget tilgivet); men den, hvem kun lidt tilgives, yder ogsaa kun lidt af Kærlighed.»

Til hende sagde han: »Dine Synder er tilgivet dig!«

De, der sad med til Bords, skumlede: »Han er ikke billig, at han saa galt forlader Synder. Hvad er han egentlig for en?» Men Jesus sagde til Pigebarnerne: »Det blev din Lykke, at du havde Sind for mig. Gaa saa og vær glad.»

Alle havde iagttaget denne ordløse Kvinde. Men de andre saa kun det, de saa: et Menneske, som havde sløset sit Liv bort, en af de haabløst mislykkede, og nu trængte hun sig ind der, hvor hun ikke havde noget at gøre, og opførte sig aldeles forvirret og taktløst. Og de saa Jesus, som var saa stærblind og kritikløs, mere naiv end han havde Lov til at være, siden han ikke kunde se, hvad det var for en, der trængte sig ind paa ham. Det var, hvad *de* opfattede. De saa ikke, hvad der virkelig skete mellem de to, de hørte ikke Musikken, som klang imellem dem. Den blev overdøvet af deres Egenkærlighed og Selvretfærdighed, derfor kunde de ikke høre den.

Men den var der ligefuldt, og Jesus har fortalt om, hvad den handlede om. Den handlede om en, som var blevet bedrøvet over sit forspildte Liv og ved Synet af

Jesus længtes over i noget andet, og som bøjede sig for Gud og sagde Om Forladelse. Den handlede om Gud, som bøjede sig ned til et Menneske og kunde tilgive og slette ud og begynde forfra. Den handlede om et Menneske, som greb om denne Tilgivelse, fordi hun ikke kunde øjne nogen anden Udvej, og hun troede paa den, og hun havde slet ikke fortjent denne gode Behandling, og derfor maatte hun elske den, som gav hende den. Og hun maatte sige det til ham, skønt hun ikke kunde faa det frem i Ord. Men *han* hørte hvert Ord, hun ikke fik sagt. Og det blev for ham, som om der brød Solskin ind i den fine Farisæerstue, som han før sad og frøs i.

*

Jeg tror ikke, det er Jesus og Gud ligegyldigt, om vi prøver at finde Ord for, hvad der rører sig i os: hvad vi maatte have af Anger og Længsler og Tro og Genkærlighed. Det kan blive Dovenskab og Ligegyldighed fra vor Side, hvis vi aldrig prøver derpaa — ligesom hvis vi aldrig prøver at sige noget virkeligt til vore Medmennesker. Men jeg tror ogsaa — og det gør mig godt at tro — at naar et Menneskes Sind bliver vendt mod Gud, hører Gud mere end det, vi siger til ham i de formede Ord og i de Stunder, hvor vi taler direkte til ham. Jeg tror, det kan blive saadan med et Menneske, at igennem Dagens Timer kan der gaa et Om Forladelse overfor Gud og en Taksigelse til ham. I Væremaade og Handlinger, i hvad han saa ellers har med at gøre, kan der udtrykke sig en Viden om, at alt er ufortjent, og at alt skyldes der Genkærlighed for. Kender I ikke godt Mennesker, der har noget af dette over sig, ogsaa naar det er ordløst og usagt? — Og der er andre, som ved paa Fingrene, hvad de skal sige til Gud i Ord, men hele deres virkelige Tilværelse er kold og uforløst: de synes,

at det gode, de faar, er ikke mere end rimeligt, og at naar noget gaar dem imod, er det ganske uretfærdigt og ufortjent. Og aldrig giver de sig ud i Troens eller Taknemmelighedens aabne Risiko. De er forbeholdne og velovervejede — ligesom Simon Farisæer, da han tog imod Jesus. Han vidste jo nok, hvordan en Vært skulde tage rigtig hjertelig imod en Gæst, men han tog sine Forbehold, først skulde Manden ses nøje an, først skulde det afprøves, om denne Jesus nu ogsaa passede helt ind i den kræsent udsøgte Kreds, som han plejede at have omkring sig. Det var Simons kølige Overlegenhed, og ogsaa den var uden Ord, men Jesus hørte den alligevel.

Om vi kender Mennesker af begge disse Slags, hvem skal vi da ønske os at ligne? Hvis Sprog skal vi ønske os at lære? Mon vi ikke skal ønske os alt det, der kan gøre os ydmyge og aabenhjertede, mon vi ikke skal ønske os, at vi dog maa blive opdraget til at blive saadan, ogsaa om der i den Opdragelse maa blive noget, som er ubehageligt — ogsaa om der i den Ydmygelsesproces maa blive noget, der gør ondt.

*

Der er mere Sandhed i Verden, end der kan siges i Ord. Det gælder mellem Mennesker indbyrdes, det gælder fra os til Gud, men det gælder ogsaa fra ham til os. Vel er det kristne Evangelium et Ordets Budskab: Ordet blev Menneske og tog Bolig iblandt os. Og i Jesu Mund formede der sig Ord med evigt Liv i. De, som hørte derpaa, levede deraf. Og det samme sker endnu, naar Aanden gør de Ord levende for os nu. Men Guds hele Meddelelsestrang er mere end disse Ord. Guds Meddelelsesvilje tager ogsaa Mysteriet til Hjælp, det som bærer ud over Ordene. Stærkest møder vi det i Daaben og Nadveren. Paa nogle virker det forvirrende og fra-

stødende, og de forstaar ikke, hvad de skal med det. Men de, som ved, at det rigeste mellem Mennesker ikke altid kan være i de klare, afgrænsede Ord, men ogsaa til Tider bærer ud i Sprogets Tasmørke, ja helt ud i en talende Tavshed, de stødes ikke bort af Daabs og Nadvers Mysterium. De ved, hvad en meget sigende Bevægelse kan udtrykke, og at Handling kan blive mere veltalende end Ord. Derfor drages de af Sakramenterne, de hører Evighedsmusikken deri, de aner de dybe Rigdomme af Sandhed og Naade, som Gud netop derigennem vil meddele dem.

Der er mere Sandhed i Verden baade fra Gud og vor Næste, end der kan siges i Ord. Derfor betyder det meget, at vi lytter til dem paa samme Maade, som vi gerne vil, at baade Gud og vor Næste lytter til os.

Erik Gelting-Hansen.

Et møde med svensk højskole.

En anekdote af nu ældre dato beretter om turisten, der under et besøg i Skaane har givet sig i snak med nogle af landsbyens bønder. Da han i samtalens forløb vil forhøre sig om, hvad de fordriver tiden med i de lange vinteraftener, udspinder sig følgende ordskifte: »Jaha, da sidder vi saadan og tænker.« — »Men naar I saa er trætte af at tænke, hvad gør I saa?« — »Ja, saa sidder vi kun!« — — En anekdote indeslutter ofte samtidig en tendens, i dette tilfælde en lidt ondartet, og en mere eller mindre halv sandhed. Hvad denne sidste angaar, synes der at have været noget om den snak, at det i ældre tider nok kunde være lidt smaat bevendt med aandeligheden blandt Skaanes bønder, saadan at de fortrinsvis nøjedes med bare at sidde. At i hvert fald nævnte spøgefulde historie har rørt ved et problem af dybere og mere alvorlig natur, bekræftes, naar vi andetsteds hører om, hvilke iagttagelser Rødding højskoles grundlægger for et lille hundrede aar siden gjorde i Sverige. Professor Chr. Flor beretter ved denne lejlighed om, hvor det virkede nedslaaende paa ham at maatte konstatere, hvordan materialisme og aandløshed satte sit præg paa folket ude i Sveriges bygder: Almuen havde næsten ingen sans for samfunds- og statsanliggender — det skulde da være for lavere skatter; deres væsentligste interesser, siger han, var svin, kalve og brændevin. Intet under, at Chr. Flor var baade forbavset og nedslaaet ved at møde saadanne tilstande i det land, der ellers med stolthed kunde hævde,

at det aldrig havde kendt til egentlig bondefrihed, landet, der havde Europas ældste skrevne grundlov, og som i det selvsamme aar, hvor han gæstede det, i 1866, havde indført moderne tokammersystem og betydelig udvidet valgret. Netop en saadan vigtig politisk reform var jo udtryk for tillid til, at den jævne mand vilde føle større ansvar over for rigets interesser end før, men ikke des mindre skal en folkevalgt repræsentant til den svenske rigsdag omtrent ved samme tid have udtalt — med tanke paa Sveriges ogsaa dengang ømtaalelige østlige udenrigsproblem — at det kunde være lige meget, om landet var et nationalt kongerige eller et storfyrstendømme under zaren, blot man kunde opnaa lavere skatter. —

De her fremdragne eksempler giver ikke det sandfærdige billede af de dengang raadende tilstande blandt det jævne folk i vort naboland. Virkeligheden var lykkeligtvis en anden og mere sammensat. Men den sløvhed, ligeGYldighed og kortsynethed, som de anskueliggør, synes virkelig at have været realiteter, der har betinget nødvendigheden af en folkelig vækkelse ogsaa i Sverige, en vækkelse, der i modsætning til hvad tilfældet blev i de øvrige nordiske lande, mere havde sit udgangspunkt i indre sociale tilstande end i ydre nationale problemer, saadan som tilfældet jo blev i særdeleshed for Danmarks og Finlands vedkommende.

Bevidstheden om, at der var forhold at rette paa, kaldte paa sunde og fremskridtsvenlige kræfter i det svenske folk og det ikke blot hos landets aandelige elite, men ogsaa i det jævne folk selv. De bedste i tiden forstod, baade at en ny tid med nye muligheder uomgængeligt krævede en højnelse af folkets aandelige liv og virksomhed, og at man for en saadans skyld maatte begynde med ungdommen. Forstaaelsen herfor var en første forudsætning for oprettelse af frie skoler for den voksne ungdom, hvilket igen vil sige for den svenske folkehøj-

skoles opkomst. Om denne skal der da i det nærmest følgende meddeles en meget sammentrængt oversigt.

Det var paa en foraarsdag i 1868, nøjagtigt den 17. april, den svenske folkehøjskoles fødselsdag, at et lille halvt hundrede skaanske bønder mødtes og stiftede »Foreningen for oprettelsen af en folkehøjskole i Bara herred«. Der er her tale om egnen mellem Lund og Malmø, altsaa den del af Skaane, som ligger nærmest Danmark, i hvilket land folkehøjskolen havde virket i et kvart aarhundrede. Men ingen i forsamlingen havde besøgt danske højskoler. En af dens ledende mænd var en agronom, dr. Bends, om hvilken det vides, at han havde læst om de danske højskoler, og hvad han ad den vej havde erhvervet sig af viden, fik i nogen grad indflydelse paa udformningen af den ungdomsskole, der blev resultatet: folkehøjskolen Hvilan, beliggende mellem Malmø og Lund. Den er Sveriges ældste og begyndte sin virksomhed den 2. november 1868. Som dens første leder fungerede gennem en lang aarrække Leonard Holmstrøm. Han var af fag naturvidenskabsmand og havde, forinden han som kun 28-aarig fik den vanskelige post som forstander, en tid virket som universitetslærer i Lund. Hvilan har været i ubrudt virksomhed siden starten. Gennem aarene har den haft nær føling med flere danske højskoler, ikke mindst med Vallekilde. Som et enkelt træk i denne forbindelse kan der være anledning til at erindre om, at det var den samme mand, bygmester Andreas Bentsen, der rejste de to skolers gymnastikhuse.

Den svenske folkehøjskoles første store blomstrings-tid var 1870'erne, hvor mange nye skoler kom til, mens tilvæksten de nærmest følgende aartier var svagere. Ved aarhundredskiftet havde de fleste landskaber faaet en folkehøjskole, saa at tallet dengang laa omkring 30. Selv om folkehøjskolens pionerer i Sverige ingenlunde har været sparet for modgang af forskellig art, gælder det

dog i det store og hele, at folkehøjskolens vækst derovre har fulgt en mere rolig og lige udviklingslinie, end tilfældet har været hos os. Mens den danske folkehøjskoles historie indtil nu opviser rundt regnet 100 nedlagte skoler — hvilket kolde tal formodentlig dækker over omtrent lige saa mange personlige tragedier — drejer det sig for den svenske kun om nogle faa tilfælde. Aarsagen hertil er nok især at søge i, at i vort naboland har højskolen sjældent været en privat mands foretagende. Udviklingen førte derovre hurtigt med sig, at lenene (svarende til amterne herhjemme) overtog eller selv oprettede skoler, hvorved disse mere fik præg af offentlige institutioner. En saadan ordning indebar større betryggelse, men samtidig maatte en stærkere kontrol fra det offentlige, fra landstingenes (amtsraadenes) og statens side blive en naturlig følge. Jeg maa her for egen regning tilføje, at ved at studere svensk højskolehistorie faar man ikke nogen stærk fornemmelse af, at vore svenske arbejdsfæller for at imødekomme kravene ovenfra i ret mange tilfælde har været tvungne til at gaa paa akkord med egne idealer.

Det gælder gennemgaaende for de ældre svenske højskoler, at de fra begyndelsen har karakter af bygdeskoler, naturligt groede frem af folkets ønsker og behov indenfor et nogenlunde afgrænset omraade. Spredt ud over Sveriges vidtstrakte land synes de at have været ret ensartede i deres indre liv, men en nærmere redegørelse derom og for den svenske højskoles almindelige aandelige grundlag vil det være naturligt at give længere fremme.

Udviklingen i vort aarhundrede kendetegnes ved, at endnu et betydeligt antal bygdeskoler har rejst sig, men ved siden af dem kommer en ny type, de saakaldte »Rørelsesskoler«, skoler bag hvis oprettelse og drift staar store, landsomfattende bevægelser, til, hvorved helhedsbilledet af den svenske folkehøjskole bliver mere

nuanceret. De »rørelser«, bevægelser, der her gjorde sig gældende, har fortrinsvis været saadanne, i hvis rækker har marcheret de nye folkegrupper, som blev skabt ved den moderne tids omformning af samfundet, og som naturnødvendigt maatte melde sig med politiske krav om bedre kaar. I selve dette, i højskolens karakter af kampskole, i sammenhængen mellem social udvikling og nye skolers opkomst, er der intet opsigtsvækkende, naar man erindrer sig, at den ældste højskole baade i Danmark og Sverige var løftestang for bondestanden. En af de betydeligste rørelsesskoler er Bruunsvik i Dalarna, blandt hvis lærerkræfter man tidligere fandt den mand, som vi i Danmark lærte at kende som Sveriges udenrigsminister og det nordiske samarbejdes varme og betydelige talsmand, Richard Sandler. Naar det om ham oplyses, at han foruden at være af svensk højskoleafstamning, var svensk socialdemokrat (med i lige grad streg under svensk og demokrat), og at han under Finlandskrigen i efteraaret 1939 paa grund af sin aktive nordiske indstilling maatte udtræde af Pehr Albin Hanssons kabinet, er der vist samtidigt sagt noget væsentlig om aanden paa Bruunsvik. Wendelsberg nær Gøteborg er afholdsbevægelsens skole. I den modsatte side af landet, nær hovedstaden, ligger Jakobsberg, en slags andelsskole, hvis leder, rektor Petander, gennem de senere aar har gjort sig bemærket som en af det nordiske samarbejdes dygtigste forkæmpere. Dybt inde i Stockholm finder man Birkegaarden, vistnok den nordiske folkehøjskole, om hvilken det med størst ret kan siges, at den har slaaet rod paa asfalten. I det gamle minderige Sigtuna begyndte Manfred Bjørquist i 1917 en stor skolevirksomhed, der blev skabt og gennem aarene baaret af kræfter, der stræber mod fornyelse inden for den noget stive svenske statskirke. Nævnes kan ogsaa som det sidste eksempel i denne sammenhæng det nyeste skud paa højskolens gamle træ, den nordiske folkehøj-

skole i Kungälv ved Gøteborg. Følelsen af samhørighed er blandt nordiske højskolefolk saa gammel som højskolen selv. Det nordiske indslag baade af elever og i undervisningsstof har længe været betydeligt, ikke mindst i Danmark, og naar der nu i Kungälv af en lille kreds dygtige mænd og kvinder gøres forsøg paa at skabe en virkelig fællesnordisk højskole i den ordets haandgribelige forstand, at der tilstræbes at samle en ungdomsskare, hvori alle nordiske lande er nogenlunde jævnbrydigt repræsenterede, er der kun grund til fra alle sider at hilse dette med glæde og ønske om held.

Antallet af statsunderstøttede folkehøjskoler i Sverige er i dag lidt over 60. Det samlede aarlige elevtal paa disse skoler udgør omkring ved 6000.

Men nu tror jeg, det rette øjeblik er inde til, at vi i tankerne aflægger et besøg paa en svensk højskole.

— — — Paa en tid, hvor ufred og indbyrdes krig raadede mellem Danmark og Sverige, brød paa en vaardag en spæd kimplante frem etsteds i det nordlige Smaalands dybe skove. Ved den tid, hvor den nordiske fred

sluttedes, i 1721, var den vokset til at være en spæd, lys og ung eg. Et par hundrede aar senere, ved den tid, hvor den første verdenskrig brød ud, stod den med fyldig krone som en knortet kæmpe mellem de omgivende fyr og birke. En dag kom til denne plet kørende et selskab af agtværdige »gubbar« fra den nærved liggende smaastad Nässjö, som var ude i det ærinde at finde en egnet plads til opførelse af »Jönköping Läns Folkhögskola«. Valget faldt paa den gamle egs omgivelser, og snart stod »Sörängen«s første bygninger rejst omkring en rummelig gaardsplads, hvori egen, skolens vænnetræ, var midtpunktet, og nu er det skik, at paa den vaardag, hvor egen udfolder sit lyse løv, samles lærere og elever under dens krone til morgensang, og det lyder fra unge stemmer:

En vänlig grönskas rika dräkt
 Har smyckat dal och ängar.
 Nu smeker vindens ljumma fläkt
 De fagra örtesängar.
 Och solens ljus
 Och lundens sus
 Och vågens sorl bland viden
 Förkunna sommartiden.

Ikke blot i sommertiden, men det hele aar igennem leves et smukt og givende skoleliv paa Sörängen. Denne skoles oprindelse gaar i øvrigt længere tilbage i tiden. Smaalands var, før den industrielle udvikling tog fart, et af Sveriges fattigste landskaber — saadan som det gripende er skildret gennem Selma Lagerlöfs fortælling om den gamle bondekvinde i »Niels Holgersens Rejse«, men fattigdommen til trods har Smaalands befolkning fra gammel tid af haft en stærk vilje baade til frihed og til kultur. Den fik sin folkehøjskole i 1876, men først efter at være blevet flyttet et par gange fik skolen sin nuværende plads ikke langt fra jernbaneknudepunktet Nässjö.

— medens vi med trofast sind
sætter al vor gerning ind,
Danmark, paa dit alter.

jo baade er en bekendelse og et løfte.

Skal man nu bagefter kort sige, hvad der blev tilbage i sindet efter de skønne, begivenhedsrige dage i Odense, saa vil jeg tro, at mange med mig kan sige, at landsstævnet, i alt hvad vi oplevede, gav os det, at vi i sandhed vil stræbe efter at gøre Helge Rodes ord til virkelighed.

Kr. Killelose.

Den nordiske Kvindegymnastiks Skaber: Elli Björksten.

En kold Aften i Marts sad jeg og lyttede til Radioavisen, pludselig hører jeg: Elli Björksten er død. Man blev så underlig stille. Jeg skulde netop over og have Gymnastik med mine Piger, men det vilde ikke rigtig gå den Aften. Det sker, der af og til kommer en vemodig Stund i vort Menneskesind; tænker man så lidt dybere, bliver man bagved det vemodige taknemmelig. Sådant var det også i denne Stund. Man var vemodig, men dybt taknemmelig. Taknemmelig for Elli Björkstens Gerning, for det, hun bragte Højskolen i Danmark og Danmarks Ungdom. Jeg vilde gerne, vi her i vort Elevskrift skulde gøre klart for hinanden, hvad Elli Björksten var, hvad hun betød og betyder for vor nordiske Kvindegymnastik.

Elli Björksten er udgået fra en højt dannet svensk-finsk Slægt, hendes Far var en meget anset Læge. Allerede som Barn var hun til stor Glæde og Opmuntring for mange, og fra sin allertidligste Ungdom var hun klar over sit Kald. Ret tidlig fik Elli Björksten en toårig Uddannelse på Centralinstituttet i Stockholm, hun blev så Lærerinde ved Skolerne i Helsingfors og desuden Leder af Gymnastikforeningens Elitehold. Elli Björkstens Livsværk er bygget på P. H. Lings Grundlag og kan betragtes som et friskt, levende og nyt Skud på den gamle Stamme, idet Elli Björksten frigjorde Kvindegymnastikken fra Mandsgymnastikken. Det gjorde hun på så genial og levende en Måde, at de nye Veje, hun fandt og

banede, aldrig bliver tilgroede eller udtrådte, ej heller hører de op, men fører stadig videre frem. Som Kunstner og Pædagog var hun en af Nordens største, hvilket hun viste med sine Piger i Stockholm ved Olympiaden i 1912. De viste en Gymnastik så dybt kvindelig, så enkel og så skøn som ingensinde før set. Den gav Anledning til, at hun Aaret efter, 1913, blev opfordret af den danske Stat til at komme til Danmark og lede et Kursus. Dette Kursus blev holdt i Silkeborg og varede i 3 Uger. Der deltog godt 100 Lærerinder og Lærere — såvel fra Skolen som fra den frivillige Gymnastiks Verden. — Elli Björkstens flammende Ledelse, hendes levende Syn og Ideer, fandt her en god og frugtbar Jordbund både hos de kvindelige og mandlige, så almenmenneskelig var den. Hun krævede Kraften forenet med Skønhed, men Skønhed er umulig uden Smidighed, derfor må Øvelserne føres helt ud til Leddenes Ydergrænser. Men for at Øvelserne skal give både Kraft og Smidighed, må de gentages mange Gange, det førte hende til at lade dem ske i Takt og rytmisk.

Frigjorthed og Glæde blev Elli Björkstens Kampord, med det vilde hun fjerne den Spændthed og Bundethed, der var i den svenske Gymnastik. Med det vilde hun gøre Kvindegymnastikken fri, levende og smuk.

I 1914 gæstede Elli Björksten Danmark med et Hold Gymnaster og besøgte bl. a. Vallekilde Højskole. Af Udtalelser derfra kan man forstå, at hendes Hold har virket stærkt; man forstod: Kunstner var hun. Der var Lethed, Frihed og Glæde over hendes Hold, men samtidig Styrke og Beherskelse. Alt dette strålende udvendige blev eet med det sjælelige, derfor virkede det vel netop så stærkt at se hendes Piger vise Gymnastik. De kom som Livstegn fra de tusind Søers Land, som Livstegn skudt op af Finlands bitre Kamp. De viste os med deres Gymnastik, at »Livet blomstrer fagert op, når Faren er nær, at Smerten

adler, når den fylder os, og Kampen højner os, når vi tager den op«. Sådan skrev man efter hendes Opvisning.

Hvad lærte vi så af Elli Björkstens Gymnastik? Hvad var det, hun skabte og rakte os? Det var noget fint og sundt, som kom til at glæde mange, mange. Hun gjorde Menneskene så glade, at de fulgte hende, de blev båret af hendes strålende, rige Personlighed og hendes rige Hjertevarme. Elli Björksten vilde som Ling: det nordiske klare og stærke, hun vilde Liv og Form, Frigjorthed og Glæde. Gennem alle hendes Forelæsninger lød det: Kroppen bør tale Sjælens Sprog. Harmoni mellem Legemet og Sjæl. Desuden siger hun i sin Bog: I Ildskrift lyser for os Ordet: Menneske. Opdragelsen skal danne Menneskene. Legemligt: Stærke, friske og udholdende til Arbejde. Sjæleligt: Tankekræftige, energiske og viljestærke. Og et andet Sted: Livets skønneste Kunst er leve selv og oplive, Varme tage imod og Varme give. Var det sært, man blev revet med. Hendes Ord skal blive stående og synge i Luften, så længe der drives Gymnastik. I næsten alle danske Skoler og Forsamlingshuse driver man i Dag Kvindegymnastik efter de Retningslinier, som blev angivet af hende. Elli Björksten var et ædelt Menneske, en stor Personlighed. Hendes Mål var ikke blot at skabe skønne Kropper, men hele Mennesker. Hun var Finne med Liv og Sjæl, men alligevel var både hun selv og det, hun bragte, så rigt, at det rakte ud over hendes Lands Grænser. Derfor siger vi Elli Björksten Tak for hendes Gerning, for det, hun bragte Højskolen i Danmark og Danmarks Ungdom. Hendes Gymnastik passer på en uforklarlig Måde til den danske Højskole, og de to vil vedblive at tilhøre hinanden, så længe Unge kan høre og længes efter det skønne i Tilværelsen.

Elli Björksten er død, men hendes Gymnastik og nordiske Kvindeskikkelse lever. En varm og inderlig Tak bringer vi for den stærke, frigjorte og skønne nordiske

Kvindegymnastik, hun gav os. Hendes Liv var som en lang Solskinsdag, som man oplever den i Finland. Uhyggelige Tordenskyer kan komme op og sprede Mørke og Uhygge, Sorg og Sygdom og Ødelæggelse — men Solen kommer igen — Lyset er forude, hun så det, fordi hun var en ægte Datter fra de tusind Søers skønne, sorgomsuste Land. Altid bar hun Idealets Fakkelt højt, den lyste og brændte og gav os Impulser, som vi tror og håber altid må holde os her i Norden vågne og ansvarsbevidste.

Ane Margrethe Winther.

Elli Björksten.

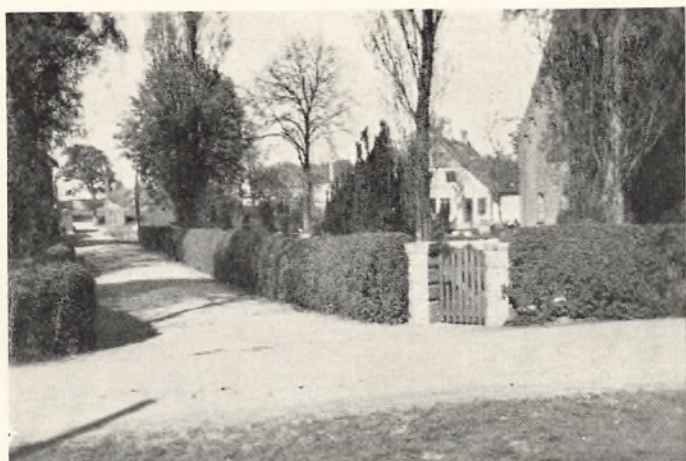

Fra Vallekilde Folkehøjskole.

Kære gamle elever!

Du skønne livets orden,
 at der paa foraar følger høst,
 at der er mer end vorden
 og mer end ungdomslyst:
 Bring korn i lo og lade!
 bring frugt bag dunkle blade!
 bring hjertet fred og trøst!

Disse fordringsløse linier tænker jeg paa, nu efter-aaret melder sig. Og saa kan man jo møde personlige oplevelser, der ogsaa fortæller, at livets eftersommer staar for døren for ens venner og for een selv. Der er mennesker, som krampagtigt trodser den hastigt rindende tid. Men det nytter saa lidt. Vi maa prøve at tilpasse os livets orden. Vi kan maaske endda helt ud glædes ved den. For mig er det stadig — og jeg synes egentlig en stigende glæde at leve saa meget sammen med ungdom, at møde livets foraar igen og igen. Men jeg ved godt, at for mine første elever, for mine ungdomsvenner og mig

Korskirken og Præsteboligen

selv er det meste af sommeren svundet. I naturens verden spørger vi i denne tid om høsten. Vi er bekymrede over, at den i aar for landet som helhed blev saa lille. Vi undersøger dens værdi, stiller vore beregninger op for fremtiden og prøver at indrette os derefter. Hvad vi i vort menneskeliv har høstet i de mange aars løb, er sikkert meget betydningsfuldt. Men jeg anbefaler ikke, at vi paa noget tidspunkt bliver optaget af at undersøge, vurdere og beregne vor menneskelige høst. En anden, som bedre kan det, skal nok til sin tid maale og veje. Maaske er det arbejde allerede taget op. Men lad os hver dag saa fuldt og helt, vi magter det, leve livet med dem, vi er stillet iblandt. Saa kan forældre med deres børn, en lærer med sine elever, venner med venner bedst glædes over livets orden og faa et mere og mere redebont sind til at takke for tiden, der svandt — uden nogen stund at ønske den tilbage.

Ja, Danmarks høst blev i aar lille. Til den dybe skuffelse over en mørk verdensudvikling vil den sparsomme

Fra Haven

høst volde ængstelse viden om. Hvad det betyder i mindre nationalindkomst og forringede kaar for vort land, har I sikkert læst og hørt meget om i efteraaret løb. Jeg tænker nu mest paa mange unge hjem, som har faaet en meget vanskelig begyndelse. Der er nok mange af jer, som for ret nylig har faaet egen landbrugsbedrift. I har købt til meget høje priser, og I har baade haft store udgifter i sommerens løb og har sikkert slidt af alle kræfter. I havde haabet paa en god høst; men nogle af jer blev skuffet. Høsten har jo været en del forskellig fra egn til egn. Vejrliget har været meget uensartet, og tidspunktet for tilsaaning og jordens kulturtilstand har spillet en meget stor rolle for udbyttet. Vi maa egentlig sige, at her paa egnen fik vi en god kornhøst, mens græsset var rent elendigt. Kartoflerne var gode, men kaal og andre grøntsager hærgedes af den vedholdende tørke.

Haven var i forsommeren ualmindelig skøn; efterhaanden satte tørken ogsaa sit præg paa den. Vi fik dog en god frugtavl; der var baade en stor og en smuk

Det nye Udhus

æblehøst. Vi vil imidlertid ogsaa her paa mange maader mærke tørkens virkninger. Vi vil savne grøntsagerne i den store husholdning, og det kan vel ogsaa knibe at holde en kvægbestand, saa det sædvanlige mælkebehov kan tilfredsstilles.

I tilslutning til disse meget vigtige forhold, jeg her har omtalt, vil jeg gerne nævne, at vi ogsaa i aar har tumlet med et byggeføretagende. Det gamle øvelseshus, som i de sidste 60 aar har tjent som vogn- og redskabskur, tørvemagasin m. m., kunde ikke mere; trods utallige reparationer og afstivninger sank det efterhaanden sammen, og bortset fra det lidet, som kunde reddes til brug andetsteds, er nu resterne af det store vrage gaet i fyret. I stedet har vi saa bygget et nyt materialehus, der ligger vinkelret paa den gamle grund, parallelt med skellet til Hans Trier Hansens gaard. Det nye hus indeholder:

Egehøj

bilgarage, garage til motorsprøjte og motorplæneklipper, cyklestald til husets folk, redskabsrum og plads til bordplader og bænke (til brug i gymnastiksalen). Huset blev egentlig paabegyndt i marts 1946, men kunde paa grund af haandværkernes manglende tid først færdigbygges for nylig. Vi har faaet et godt hus, som vi har særdeles god nytte af. Det er mit haab, at vi i vinterens løb kan faa pladsen foran det nye hus planeret og til næste sommer nedkørslen til gaarden asfalteret.

Ombygningen og moderniseringen af det store køkken, som jeg omtalte i sidste aarsskrift, har givet et godt resultat. Vi havde ganske vist nogle ubehagelige vanskeligheder den første tid; men efterhaanden som man blev klar over forskellige uheldige forhold, foraarsaget af sammenkoblingen af gammelt og nyt, og fik dem rettet, har vi faaet et helt igennem godt og sundt køkken.

Lad mig saa ogsaa nævne, at Vallekilde by sidste vinter fik gadebelysning. Sig saa ikke, at vi ikke følger med tiden!

Ved vintertid

I den faste lærerkreds har der i det svundne aar ikke været ændringer. Men vi havde baade vinter og sommer nogen ekstra hjælp. Paa vinterskolen underviste Margrethe Hansen. Margrethe Hansen har baade lærerinde- og sygeplejerskeuddannelse. Sommeren 1946 underviste hun paa Testrup højskole, hvorfra vi — da vi fik brug for hjælp — blev henvist til hende. Margrethe Hansen blev en fortrinlig medhjælper i hele arbejdet her, lige meget paaskønnet af elever og medlærere. Margrethe Hansen har i sommeren 1947 arbejdet paa Aalborg kommunehospital, men søger nu i indeværende vinter videre uddannelse ved Aarhus universitet. I det sidste aar har fru Grethe Killemosen medvirket som timelærerinde. Paa sommerskolen havde vi desuden god hjælp af Gudrun Andersen fra Kværndrup.

Naar jeg skriver disse faa ord om lærerkredsen, maa jeg hellere tilføje, at Neermann har ønsket orlov fra arbejdet her det kommende aar. Neermann ønsker dels ro til uforstyrret, sammenhængende arbejde, dels lejlighed

til en længere studierejse i Norge og Sverige efter jul. Mens Neermann er borte, vil Børge Haugstrup være lærer her. En del af jer vil kende Haugstrup fra de 3 vintre, han var ung lærer her; siden har han i 1^{1/2} aar været knyttet som lærer til Antvorskov højskole. Vi er glade for, at Børge Haugstrup vil hjælpe os dette aar. Til efteraaret 1948 slutter Neermann igen op i lærerkredsen her. Til vinter faar vi desuden hjælp af lærer Kristian Bertelsen, som i aar har taget eksamen fra Silkeborg seminarium.

Til »den faste stok« hører jo ogsaa Niels Juul, som efter Christian Horsteds bortrejse overtog arbejdet med haven. Det vil interessere Niels Juuls gamle kendinge at høre, at han sidst i april holdt bryllup med Edith Petersen; de to bor nu i »Havehuset«, hvor de har indrettet sig kønt og godt.

Elevtilslutningen har ogsaa i det sidste aar været stor. Der har baade til sommer- og vinterskolen været en lang venteliste; det maa dog vist ventes, at den højkonjunktur, som i alt fald de større skoler har kendt i en aarrække, snart vil ophøre.

Da den 3. november faldt paa en søndag, lod vi for en gangs skyld eleverne vente med at komme til den 4. november. Dagen efter holdt vi aabningsmøde, hvor Killemoser og jeg talte ved eftermiddagsmødet, mens vort kendte »orkester« spillede om aftenen, og Hans Trier Hansen læste for os. Saa fulgte disse første meget travle og anstrengende dage, som er saa overordentligt vigtige for hele vort følgende skoleliv. Det gælder om snarest muligt at faa hver enkelt elev optaget af skolelivet, paa een gang lade voksne mennesker vide, at her maa hver enkelt have selvfølgelig ret til at være sig selv, og dog forstaa, at her maa vi alle lytte til en livstone og i mange ting rette os efter en husorden, som ikke kan være et

udtryk for tilfældigheder eller enkeltmands forgodtbefindende, men staar i stort og smaat som udtryk for en ansvarsfølelse overfor noget, der er rakt os i hænde, og som vi skylder at være tro imod.

Har vi lykke med os, er vi lidt hen i november ført ind i en rolig rytme, hvor det daglige skolearbejde optager sindet mere og mere, mens de første dages forbeholdenhed og stivhed giver plads for et begyndende kammeratskab, der nu dagligt næres gennem hyggelige samtaler i skolestuer og paa værelser og ikke mindst ved aftenkaffen. Er vi først naaet saa langt, er vinterkolens hverdag mig en daglig, stille glæde.

Efter godt 3 ugers stilfærdigt skoleliv kom en række møder lidt brat efter hinanden. Den 28. november talte dr. Marcus Melchior om Palæstinaspørgsmaalet, kyndigt og meget dygtigt. Fra den 30. november til 2. december havde vi besøg af forstander og elever fra pastoralseminariet i København. Forstanderen, provst Halfdan Høgsbro ønskede, at de unge teologer skulde faa et indtryk af livet i Korskirken og her paa højskolen. Ideen var vist god, og den fik forhaabentlig ogsaa en nogenlunde tilfredsstillende udførelse. Vore gæster var sammen med os i Korskirken søndag formiddag, de fik noget at vide om skolen og egnen efter middag, og vi fik en forhandling i foredragssalen senere paa eftermiddagen. Denne forhandling drejede sig om vor gudstjeneste og blev indledet af en af de unge teologiske kandidater. Det var haabet, at vore elever ogsaa vilde tage del i samtalen; men de holdt sig nu næsten helt tilbage, hvad enten det saa skyldtes skyhed overfor emnet eller usikkerhed overfor de teologiske udtryk, som vore gæster betjente sig af. Efter den »officielle« samtales slutning trak vore karle teologerne ind paa værelserne, og her blev »præsten« ikke ene om at føre ordet. Ved et aftenmøde talte pastor Svend Aage Nielsen for os alle. Mandag formiddag hørte

Høve Stræde

vore gæster et foredrag af Valdemar Nielsen, ligesom de her i min stue hørte mig fortælle om folkehøjskolen.

Næppe var pastoralseminariets folk ude af døren, før vi holdt et nyt møde. Det var dog valgmenigheden, der stod som indbyder til mødet den 3. december med præsterne Gudmund Schiøler og Jørgen Jensen som talere; de talte henholdsvis om »Grundtvigs anvendelse af bibelske og mythologiske billeder i salmer« og »Idealisme og folkelighed«. Alle disse møder betød indholdsrige dage; men det var næsten for meget ude fra paa saa kort tid.

Af en helt anden art var det møde, som vi holdt her den 6. december. Ugebladet »Landet« havde spurgt, om vi vilde deltage i en forhandling om »Højskolen og pressen som folkeopdragere«. Det gik vi ind paa, og diskussionen kom i gang med redaktør Martin Pedersen fra »Landet« og mig som indledere og med Holbæk-redaktørerne Brix og Monrad-Hansen, højskolelærerne Vald. Nielsen, Neermann og Killemosé som deltagere i diskus-

I Foredragssalen vinteren 1946-47

sionen. Eleverne fandt vist, at vi var for pæne overfor hinanden, indtil Killelose tog fat, han reddede aftenen ved et hjerteligt angreb paa den presse, som lever højt paa sensationer, men giver det rolige, folkeopdragende arbejde en god dag.

Til jul rejste alle eleverne undtagen vor svenske ven Ruben Strømberg, som fejrede højtiden sammen med os.

Helbredstilstanden var gennemgaaende god. Bortset fra en lettere halssygdom, som ramte en del af eleverne en uge i januar, kunde vi næsten uhindret af sygdom føre vort skoleliv igennem. Men det var jo ellers en lang og streng vinter. Det er vist umindelige tider siden, saa mange mennesker har frosset. I lange, lange uger den samme bidende frost! Vi havde dog godt med brændsel, og vi tør sige, at vi i foredragssal og skolestuer havde rigelig med varme hver eneste dag. Men det kunde maaske til tider knibe paa nogle værelser. Den haarde vinter har ogsaa svækket flere af de ældre frugttræer. Hvad naturen angaar, var det i det hele en fæl vinter.

Efter juleferien tog vi fat med godt mod igen. Fra tiden efter jul nævner jeg nogle »dage«. Verdensforbundet for demokratisk ungdom holdt et internationalt stævne paa Krogerup højskole omkring midten af januar. Man ønskede gerne, at nogle af de fremmede unge skulde møde vore ungdomsforeninger og højskoler. En ung engelsk lærerinde, Dorothy Hynds, talte her paa skolen den 16. januar om engelsk ungdom under og efter krigen. Emnet optog forsamlingen stærkt, og mange spørgsmaal blev stillet til foredragsholderen. Den 19. januar holdtes her det sædvanlige delingsførermøde med Bent Jakobsen, Frederiksborg, og Ane Margrethe Winther som ledere. Højskolelærer K. B. Andersen, Krogerup, holdt foredrag. Den 24. januar talte direktør P. Jeppesen-Drusebjerg om en vigtig gren af andelsbevægelsen og viste en oplysende film i tilslutning til foredraget. Den

Inga og Vald. Nielsen

26. januar indbød »Sønderjydsk forening« sammen med højskolen til et Sydslesvig-møde med fhv. præsident Holger Andersen som taler. Kunde der tales saa sagligt og varmt og ansvarsbevidst ved de mange Sydslesvig-møder, som Holger Andersen talte her, maatte man glædes.

I fastelavnen var en meget stor flok elever under Killemoses og Vald. Niensens ledelse i København. Det blev en festlig og begivenhedsrig tur, som vistnok alle saa tilbage paa med udelt glæde. Fastelavnsferien sluttede som sædvanlig med skolefesten mandag aften. De unge vil formodentlig bruge stærkere ord om denne fest, end jeg kan gøre; men jeg glædede mig da for resten fra først til sidst — ogsaa naar jeg under en eller anden aparte dans smøg mig herind i min stue for at nyde mere stille glæder.

En af vinterens største oplevelser var svenskerbesøget. Den sidste februar ankom til Vallekilde i en forrygende snestorm rektor Sallnäs, fru Elsa Sallnäs og

8 Svenskere og 2 Danskere

6 elever fra Sörängen folkehøjskole. De blev her en uge. Og det blev uforglemmelige dage. Vore svenske venner sluttede sig til os paa den bedste maade. De fulgte med i foredragssalen, i dansktimerne og paa de forskellige særhold; de modtog forhaabentlig noget gennem det, Vallekilde kunde byde; men de gav i hvert fald os meget. Rektor Hilding Sallnäs holdt nogle straalende foredrag om nyere svensk digtning, han fortalte om den svenske folkehøjskole, og han holdt ved et offentligt møde et foredrag om svensk humor. De svenske elever blev gode kammerater med vore, sproglige vanskeligheder blev klaret under munterhed, og svenskerne, som en del af vore egne, havde meget svært ved at faa dagens timer til at slaa til. Det var store dage for Ruben, som dannede et meget værdifuldt bindeled mellem svenske og danske i de dage — som for øvrigt gennem hele vinter-skolen. Den sidste aften gav vore gæster os en meget fin svensk aften, der helt ud svarede til vore allerbedste »danske aftener«. Vi tænker paa svenske-besøget med

udelt glæde. Jeg tror, den art besøg er meget værdifulde og meget fremmede for nordisk forstaaelse. Lidt hen i marts rejste Neermann med 8 af vore elever paa en uges genvisit paa Sörängen. Dette besøg var nok lige saa vellykket; men derom fortæller Neermann selv andetsteds i denne bog.

Lige før svenskernes besøg havde vi en anden nordisk gæst her nogle dage; det var lærer Stein Fossgard fra Oslo. Hans besøg formede sig mere stilfærdigt, men det var lige saa velkomment og paaskønnet. Stein Fossgard arbejder paa at rejse en folkehøjskole oppe i Hallingdalen; han er udset til forstander for den ny skole, og han ønskede nu at besøge nogle danske højskoler, inden han selv lægger ud med sin skude. Det var en stor glæde at udveksle tanker om folkelige spørgsmaal med denne aabne og levende mand, og man ønskede ham af hjertet lykke til det store værk oppe i Hallingdalen.

I min dagbog for 6. marts har jeg noteret: Elli Bjørksten død. Jeg henviser til nogle mindeord andetsteds i bogen.

Vinterens sidste maanedsmøde holdtes den 21. marts, da rektor Sv. Larsen, Stenhus, talte om vort danske sprog. Søndag den 23. marts indbød vi omegnens folk til at se elevernes gymnastik, deres fremlagte tegninger, høre foredrag, oplæsning og musik. Den 30. marts sluttede vi vinterskolen.

I april foretog Anna og jeg sammen med andre højskolefolk en Englands-rejse. Vort egentlige ærinde var at deltage i et dansk-engelsk højskolestævne, som Fircroft højskole ved Birmingham indbød til i paaskeugen. Denne udmærkede skole, som under krigen maatte standse sin virksomhed, indbød paa ny engelsk ungdom fra efteraaret 1946. Sommeren forud havde Fircrofts nye forstanderpar, Leslie Stephens og frue, besøgt nogle danske højskoler

Aase Petersen

og havde under disse besøg stiftet bekendtskab med danske højskolefolk. Fra gammel tid var der jo en varm forbindelse mellem Fircroft og flere danske højskolemænd. Leslie Stephens og Fircrofts elevforening ønskede nu meget at genoptage den forbindelse. Og dette ønske mødte varm tilslutning fra vor side. Med forstander Marius C. Skar, som er gammel elev og ven af Fircroft, i spidsen drog vi forventningsfulde til Fircroft. Jeg skal ikke her gaa ind paa en nøjere omtale af dette lykkelige møde, for det vilde kræve megen plads; jeg kan maaske en anden gang vende tilbage til en redegørelse for den engelske højskole og vort forhold til den. Det er tanken, at forbindelsen skal udvikles videre ved et nyt møde her i Danmark næste aar. Jeg vil kun fortælle jer, at Fircroftmødet for alle os danske blev en meget lys og lykkelig oplevelse, som vistnok vil faa langtrækkende betydning for os.

Vi var paa Fircroft en uge, hvorefter de fleste af os tog til London. Her var det overordentlig spændende at

se de uhyggelige spor af krigens ødelæggelser. For mig, der flere gange har været i verdensbyen, blev det til en stadig sammenligning mellem før og nu. Jeg opsøgte gamle, kære steder for at se, om de endnu var. Det interessanteste var dog at bemærke, hvorledes krigens oplevelser havde præget englænderne, og hvorledes de stadig bærer efterkrigstidens afsavn og byrder.

Anna og jeg fik tid til en fortryllende søndagstur ud i det sydengelske landskab, inden vi drog hjemad. Sejladsen over Nordsøen var ideel. Med det nye skib »Kronprins Frederik« er det i magsvejr en fryd at sejle.

Den 20. april døde kong Christian X. Gennem en lang regeringstid, der spændte over de voldsomste begivenheder for verden og vort fædreland, kom den gamle konge til at staa højt i sit folk. I skæbnesvangre tider for vort folk stod han fast som en god dansk mand. Fra alle samfundskredse sendtes varme og taknemmelige tanker til kong Christian. Han blev Danmark en sand tjener og sit folk en god konge.

Lørdag den 3. maj kom sommerpigerne. Den følgende morgen deltog vi i gudstjenesten i Korskirken og om eftermiddagen i mindefesten for Danmarks befrielse den 4. maj 1945. Vi har haft den glæde, at Vallekilde-Hørve kommunes beboere, uanset politiske og kirkelige delingslinier, kan samles til denne årlige mindefest. Da vi første gang holdt festen, i 1946, var talerne repræsentanter for den liberale politik og den grundtvigske bevægelse. Vi vilde i aar tage et stort hensyn til den politiske arbejderbevægelse og til andre kirkelige kredse. Talerne blev i aar fhv. finansminister H. C. Hansen og pastor Krarup-Hansen. Mødet, der i det gode foraarsvejr kunde holdes ved frihedsstenen i Hørve, fandt god tilslutning. Aftenfesten holdtes her paa højskolen. Skuespiller Einar Rosen-

Ane Margrethe Winther

baum læste og højskolelærer S. Neermann sang danske sange.

Efter denne festlige begyndelse tog vi fat paa skolearbejdet, og snart blev vistnok alle paa en god maade vundet for arbejdet og skolelivet. Ligesom paa vinter-skolen kom de indmeldte elever fra Sydslesvig først et langt stykke hen i skoletiden. Det er meget beklageligt, at disse unge, som baade paa den ene og anden maade trænger saa særlig meget til et helt højskoleophold, holdes tilbage i ugevis og derved gaar glip af en meget kostbar tid paa højskolen. Baade Horst Moltzen og Boy Nissen fra sidste vinter og Sigrid Johansen, Lisa Jakobsen og Elsemarie Odefey fra sidste sommer beredte os megen glæde; de var gode kammerater, og de havde en ærlig vilje til at tage imod den verden, højskolen indbød til.

Naar vi enkelte gange fandt det rigtigt at tage en udflugt, var det jo ikke vanskeligt at ramme en solskinsdag. Det er sjældent, højskolepiger sukker efter regn.

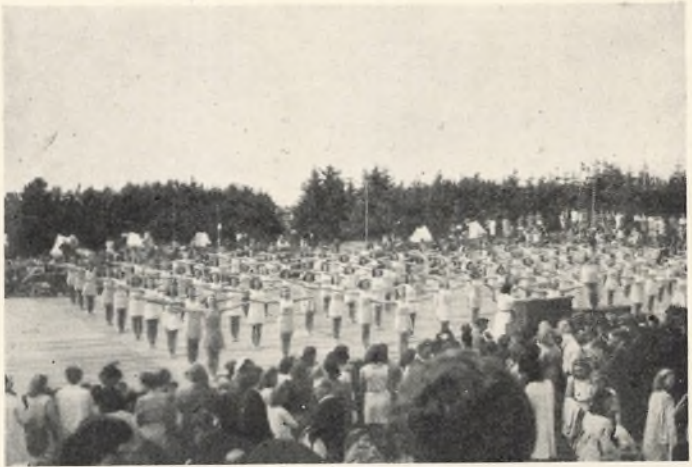

Marholm

Men det skete virkelig i sommer. Den 17. maj drog vi til Vejrhøj, og om aftenen mindedes vi, at det var Norges dag. Til pinsen drog mange til deres hjem. Vi, der blev i Vallekilde, fejrede en stille pinsedag. 2. pinsedag tog mange med lærerne til Sejro. Turen var nok som sædvanlig vellykket. Allerede i maj satte tørken ind. Haab om regn blev stadig skuffet. Vi satte vor lid til grundlovsdag, da det som bekendt plejer at regne. Det kom ogsaa til at passe. Regnen silede dejligt ned, og turen til mødet i Høve maatte opgives. I stedet holdt vi et hjemligt møde, hvor Vald. Nielsen og Killemosen talte.

Den 22. juni holdtes gymnasternes store Høve-fest. Højskolens elever var med blandt gymnasterne, og jeg syntes, at baade Ane Margrethe og eleverne havde lov til at glæde sig over dagen. Det var virkelig smukt at se det store hold. Og gymnastikken var god og rigtig.

Den 26. talte Anne Marie Nørvig ved vort maanedsmøde. Af sommerens andre møder kan jeg med det samme nævne, at magister Emil Frederiksen talte om

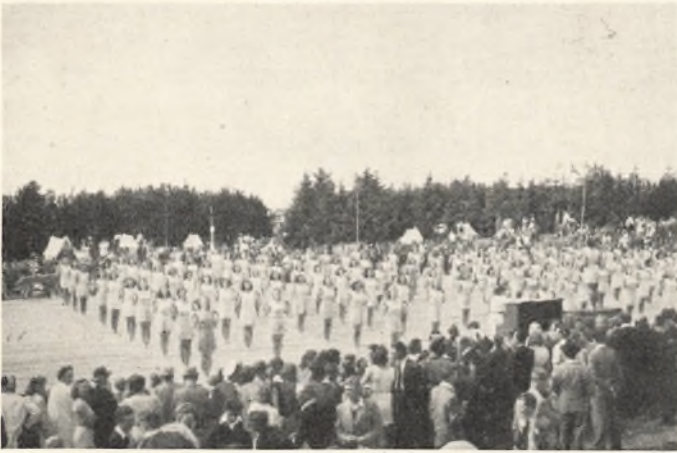
Ved Høvefesten

Sverige og frk. Henny Fogtmann om Fredsvennernes hjælpearbejde i krigshærgede lande.

Gamle elever vil sikkert ofte mindes lørdags- og søndagsaftenerne i Vallekilde. De to aftener har jo et forskelligt præg. Søndag aften med dens samling om god dansk digtning, musik og fællessang er et meget værdifuldt led i vort skoleliv. Men ogsaa lørdag aftenen fylder sin gode plads i vort fællesliv. Det er i særlig grad elevernes aften. Hvad enten den byder paa alvor eller skæmt, kan den betyde meget. Denne sommers piger ejede et frisk og frodigt initiativ, og det kom ofte paa en god maade til udfoldelse lørdag aften.

Den 3. juli foretog vi storturen, der igen i aar gik til København. Vi fulgte i det væsentlige programmet fra i fjor. Vi begyndte med morgensang i Grundtvigskirken kl. 8 og sluttede den lange dag ude i Dyrehaven, hvor vi saa Shakespeares festlige spil: »Livet i skoven«.

Ja, nu skulde jeg vist snart slutte mit brev til jer. Som sædvanlig har jeg fundet det let at nævne aarets

Ved Høvefesten

»begivenheder«, men vanskeligt at give udtryk for alt det egentlige, som giver et højskoleophold indhold. Naturligvis kan gode møder og fester betyde meget. Men vi kan ikke holde højskole paa dem. Og det er for resten en almindelig erfaring, at indbyder vi for ofte til den slags, saa svækkes betydningen, og trætheden melder sig. Baade lærere og elever er i virkeligheden glædest for de mange stille dage, da der tilsyneladende intet særligt sker. Hvor det er tilfældet, kan den forholdsvis sjældne fest eller udflugt blive den glansfulde oplevelse, man mindes med glæde.

Endnu nogle enkelte »oplevelser« maa jeg dog nævne. I vilde i alt fald savne een, om jeg ikke omtalte den, nemlig elevmødet. Det holdes jo ganske vist i en saa traditionsbestemt form, at I vel alle kender det. Men det skal dog nævnes. Det var et meget stort møde, dog var der nok lidt færre end i fjor, hvad jeg tror maa skyldes den store landsfest i Odense, hvor mange af jer var med. I alt fald fortæller Killemosen, at han i Odense saa saa

mange Vallekilde-elever, at man godt kunde have holdt et større elevmøde der. Her i Vallekilde talte Killemoses lørdag aften om Sydslesvig-spørgsmaalet. Søndag formiddag samledes vi i Korskirken. Efter middagen talte jeg om mindretallets ret og værn, og flere af lærerne holdt korte taler. Sangkoret sang baade lørdag aften og ved søndagsmødet. Ane Margrethes store flok viste god gymnastik under de skønne omgivelser i haven. Om aftenen fremførtes paa friluftscenen bag gymnastiksalen udtog af »Peer Gynt«. Neermann instruerede denne fremførelse, og han havde lagt et meget stort arbejde ind i saa vel scenens opbygning som selve digterværkets fremførelse. Det er som bekendt et meget stort og tungt kunstværk, og vi var da ogsaa noget ængstelige for, om vi kunde fange og fastholde tilskuernes interesse. Jeg tror dog, det lykkedes. Alle, som medvirkede, tog opgaven alvorligt op, og de fik i sandhed et godt resultat ud af arbejdet. Meget maatte selvsagt afhænge af Vald. Nielsen, som havde faaet Peer Gynts meget store og krævende rolle tildelt. Men jeg synes, det lykkedes for Vald. Nielsen paa en overbevisende maade at tolke Peer.

Den følgende tirsdag indbød vi til »en aften paa højskole«, og vi havde igen i aar den glæde, at egnens folk i meget stort tal flokkedes om gymnastikken og skuespillet og tog del i fællessangen. Allerede næste dag havde vi forældredag og kunde ogsaa glædes sammen med eleverne over mange forældres besøg.

Tanken paa næste aars elevmøde faar mig til at nævne en praktisk hjælp, som I kan yde os, og som min kone og Asta tillægger overmaade betydning.

Det har de sidste aar været meget vanskeligt at skaffe service og spisegrejer i tilstrækkeligt tal til det store elevmøde. Og det har været umuligt at købe, saa mangelen blot i nogen maade kunde afhjælpes. Derfor

beder vi om, at vi næste aar til elevmødet i Vallekilde gør det, som man allerede paa andre skoler har prøvet: *hver enkelt deltager i elevmødet medbringer selv kniv, gaffel og teske.*

Saa havde vi kun kort tid tilbage af den kostbare sommerskole. Disse sidste dage søgte vi at værne om, saa de kunde blive saa stille og uforstyrrede som muligt. Snart maatte vi skilles, og atter spredtes en flok unge ud over vort land. Maatte I og vi aldrig glemme eller forlade, hvad vi delte af virkelig sandt og godt med hinanden.

Sidste halvdel af sommeren er besøgenes tid. Nu efter krigen kommer udlændinge i stort tal til vore skoler. Det kan blive for meget, saa det baade alvorligt forstyrrer og trætter. Men der er jo ogsaa mulighed for, at de fremmede kommer med nye tanker og delagtiggør os i erfaringer, som kan være meget værdifulde for os at møde. Et saadant værdifuldt besøg havde vi af rektor Nils Carli fra Tärna folkehøjskole i Sverige. I den uge, Carli delte livet med os i Vallekilde, talte, læste og sang han for os; vi følte det som et savn, da han forlod os.

Af de mange andre besøg nævner jeg to fra efter-aaret, som ikke var helt almindelige turistbesøg. Den 16. september kom til Vallekilde en mand fra Englands politiske inder-kreds. Det var Sir *John Anderson*, medlem af Churchills krigskabinet, finansminister indtil valget i 1945. Sir John havde udtrykt ønske om under sit Danmarks-besøg at se en folkehøjskole og nogle gode landbrug. Han kom i følge med den engelske ambassadør i Danmark, Mr. *Randall*, fru profosser Niels Bohr og nogle ministerielle embedsmænd med fruer. Vi drøftede højskole og talte om engelske og danske forhold (dog ikke politiske) efter krigen. Senere saa vi Fredslund land- og havebrug

4.

6.

1. Solvejg ve
og Ingrid.
en grim ung
Aase. 5. Pee
Bryllupsfester
8. Peer c

5.

7.

n. 2. Peer
 nklædte og
 jng og mor
 gubben. 6.
 og Aase.
 obereren.

*I forreste Række fra venstre til højre: Englands ambassadør i Danmark, Mr. Randall, Sir John, Anna Grosen, fru kontorchef Lassen, professorinde Niels Bohr.
I bageste Række departementschef Saurbrey og kontorchef Lassen.*

i Særslev. Englændernes besøg var i alt fald meget interessant og vel ogsaa af lidt betydning.

Endelig havde vi den 5. oktober et kort besøg af den landflygtige spanske forfatter *Barea* og *frue*.

Først i aug. havde Dansk Sanglærerforening stævne her med ca. 175 deltagere. Omkring 40 boede uden for skolen. Det var flittige mennesker; de sang og spillede næsten hele døgnet igennem; men de naaede ogsaa paa den korte tid forbavsende gode resultater.

Den 19.—21. sept. afholdtes Henry George-stævne her. 21.—24. sept. holdt vi efteraarsmøde med meget stor tilslutning. Vi havde flere boende gæster, end vi har haft i mange aar. Det kan meget anbefales de ældre gamle elever at tage til det 4 dages efteraarsmøde. Foruden skolens lærere talte højskoleforstanderne J. Th. Arnfred og Frede Terkelsen, præsterne Th. Balslev og Sv. Krøigaard, biskop Noack, professor Skydsgaard og finansminister Thorkil Kristensen. Fru Louise Jørgensen og fru Ellen Malberg læste op, og Kalundborg kammerorkester gav koncert. Det var et meget indholdsrigt møde.

Den 14. sept. døde Elisabeth Olsen, Vallekilde, 77 aar gammel. Hun og hendes afdøde mand, billedskærer Hans Olsen, var gennem en meget lang aarrække knyttet til livet i Korskirken og paa højskolen. Saa længe kræfterne overhovedet tillod det, var de hver søndag at finde i Korskirken. Men ogsaa til højskolen — og ganske særlig til haandværkerafdelingen, som i mange aar var knyttet til højskolen, og hvor Hans Olsen underviste — følte de sig bundet. En yngre slægt her paa skolen mødte hos Elisabeth og Hans Olsen kun venlighed og hjælpsomhed. Døden kom nu for Elisabeth Olsen som en udfrielse efter en lang og streng sygdomstid.

Maler Alf Trier Hansen døde den 1. november. Alf var Sigrid og Povl Hansens fjerde ældste søn, født 3. juni 1898 paa Vallekilde højskole; han lærte i sin ungdom malerhaandværket; men hans meget levende og frodige fantasi i forbindelse med tydelige kunstneriske anlæg anviste ham snart en plads i de kæmpende unge kunstmaleres kreds; han kunde i lykkelige stunder male skønne billeder; han havde vel i sit urolige, gærende sind meget at slaas med; men han vilde altid noget med sin kunst.

For nogen tid siden blev han standset af en alvorlig

Alf Trier Hansen

blodsygdom; flere gange fik han blodtilførsel; men sygdommen var uhelbredelig. Sidste sommer naaede han at besøge sine slægtninge og sit barndomshjem i Vallekilde; det var ham vistnok en god glæde; men han var syg og træt, og afslutningen lod ikke vente længe paa sig. Han døde forleden paa Skanderborg sygehus og blev den 5. nov. begravet i Herning, hvor hans enke agter at bosætte sig med sine tre børn.

Til sidst vil jeg gerne takke jer for al godhed mod os her i Vallekilde i det svundne aar. Mange af jer har jeg mødt ved elevmødet her eller ved elevmøderne i Odense, Varde og Hjørring og ved efteraarsmøder her eller der.

Alle vi, som har vor gerning her i Vallekilde, beder jer modtage en hjertelig hilsen med ønsket om en god jul.

Uffe Grosen.

Et Danskhold

Lærlingebesøget på Vallekilde Folkehøjskole 1946—47.

	Vinter	Sommer	Ialt
Fra København	0	1	1
— Københavns amt	1	1	2
— Roskilde amt	2	0	2
— Frederiksborg amt	1	1	2
— Holbæk amt	11	8	19
— Sorø amt	11	4	15
— Præstø amt	8	4	12
— Odense-Assens amt	8	8	16
— Svendborg amt	7	5	12
— Maribo amt	0	0	0
— Ålborg amt	1	2	3
— Hjørring amt	9	7	16
— Viborg amt	8	6	14
— Thisted amt	6	3	9
— Århus amt	1	6	7
— Skanderborg amt	5	14	19
— Randers amt	9	11	20
— Ribe amt	20	20	40
— Ringkøbing amt	13	17	30
— Vejle amt	8	6	14
— Haderslev amt	2	4	6
— Åbenrå amt	2	2	4
— Tønder amt	2	2	4
— Sønderborg amt	1	2	3
— Bornholm amt	0	0	0
— Færø amt	0	0	0
— Andre lande	3	4	7
Ialt....	137	136	273

Blandede Meddelelser.

Bogen »Fra Vallekilde folkehøjskole« trykkes i 5000 eksemplarer.

Medlem af »Vallekilde folkehøjskoles lærlingeforening« kan enhver blive, som i årligt bidrag til foreningen betaler mindst 3 kr. Medlemmer af lærlingeforeningen vil først i december få årsskriftet tilsendt på postoprævning. *Forandring af adresse må meldes til kassereren, frk. Karen Nielsen, Vallekilde, inden hvert års 1. sept. Medlemmer, som ikke inden denne dato skriftligt har udmeldt sig af lærlingeforeningen, er pligtige til at betale årsbidraget.*

Et fællesmøde for alle forhenværende lærlinge (elevmøde) afholdes her ved folkehøjskolen hvert år *den tredje søndag i juli*. Mange af deltagerne kommer den foregående lørdag aften. *Tæpper, lagner og håndklæde må medbringes*. Nogle kan måske let medbringe et telt. *Ernæringskort, kaffe og sukker in natura, medbringes.*

Efterårsmødet 1948 afholdes i de 4 dage søndag—onsdag den 19.—22. sept. Alle er velkomne. De, der ønsker at bo på skolen, må meddele det i god tid og medbringe sengetøj og ernæringskort. Sukker og kaffe medbringes in natura.

Lokale elevmøder vil antagelig blive afholdt de sædvanlige steder, således på Egå efterskole ved Århus den

første søndag i september; der bliver også møder i Hjørring og Skjern. Ved elevmødet i Vallekilde i juli vil der blive givet nærmere besked. Vi henviser i øvrigt til bekendtgørelser i de lokale aviser.

Skolen får helt eller delvis frit tilsendt et stort antal dagblade, ugeblade og tidsskrifter. Vi påskønner denne imødekommenhed og takker derfor.

Hvis nogen af vore tidligere sommer elever skulde ønske at blive vore medhjælpere i spisestue eller køkken, vil vi være dem taknemmelige, om de i god tid vil sende besked til Anna Grosen, Vallekilde.

De to sidste skoleårs elever.*)

Vinterholdet 1945—46.

Andersen, Arne Marius, Nr. Onsild, Onsild.
Andersen, Jens Eskild, Kirkerup, Slagelse.
Andersen, Niels Stampe, Stenstrup, Højby Sj.
Andersen, Poul E., »Engholm«, Gudme, Fyn.
Andersen, Rasmus, Radby, Marslev.
Andersen, Stig, Høve Møllegaard, Asnæs.
Andersen, Viggo, Dræby Fed, Dræby, Fyn.
Autsen, Frederik, Snogbæk, V. Sottrup, Sdr. J.
Baltsen, Jens Aggerholm, Frejlev, Aalborg.
Bie, Niels, Breth, Barrit.
Billund, Anders Ole Korsholm, Skolen, St. Nustrup, Sdr. J.
Birch, Christian, »Kokholm«, Tørring, Lemvig.
Bjartalid, John Reid, Klaksvig, Færøerne.
Bjerre, Svend Erik Dalsgaard, Bækkelund Gartneri,
Brødbyvester, Glostrup.
Bjerregaard, Jens Christensen, Elbæk, Søvind St.
Brandstrup, Anders, Egaa, Hjortshøj.
Buch, Helmer, Lidstrup, Tingsted.
Bugge, Thomas, Jernbanegade 1, Randers.
Bækgaard, Anders, Gammelstrup, Stoholm.
Baagø, Thorkild, Gammelby, Vejen.
Christensen, Andreas Hahne, Stauning, Skjern.
Christensen, Freddy Alex, Lindeallé 2, Nykøbing Sj.
Christensen, Jens, Sdr. Andrup, Ramsing.
Christensen, Johan, Sdr. Andrup, Ramsing.
Clausen, Jens G., Darum Mark, Bramminge.
Clausen, Poul, Regnsbjerggaard, Kattinge, Roskilde.
Clausen, Svend, Klinting, Vollerup, Als.
Frandsen, Jens, Jenum Mølle, Skovsgaard St.
Fromsejer, Peder Degn, Skærbæk, Sdr. J.

*) Sidste år udgik, på grund af pladmangel, elevfortegnelsen for 1945—46; vi bringer den her tillige med de to sidste elevhold.

- Garder, Johannes, Vimtrupgaard, Linstrup.
 Glerup, Gunnar, »Bygholmgaard«, Mosevraa, Alminde.
 Grønkjær, Lauge, Paarup, Troldhede.
 Hansen, Erik, Bjernemark, Taasinge, Svendborg.
 Hansen, Iver, »Rønrøgel«, Nordenskov.
 Hansen, Jens Sterndorff, Højrup, Taulov.
 Hansen, Karl, Væde Hee, Morud, Fyn.
 Hansen, Orla Kanstrup, Egeslevlille, Tjæreby.
 Hansen, Peder Henning Harmundal, »Gaardagergaard«,
 Landsgrav, Slagelse.
 Hansen, Poul Vejby, »Lille Tvedegaard«, Tybjerglille,
 Herlufmagle.
 Hemmingsen, Verner, Sjolte, Tappernøje.
 Hermansen, Vagner, Tuse, Maarsø.
 Henriksen, Arne, Herritslev, Nysted.
 Henriksen, Herluf Hvidberg, Aarslev St., Fyn.
 Henriksen, Johannes Bak, Horsevænget 25, Vanløse.
 Hervik, Arne, »Egedal«, Vallekilde.
 Holm, Holger, »Blæsenborg«, Guldborg, Lolland.
 Holm, Svend, Kulby, Høng.
 Høgh, Anders, Karlby, Hornslet.
 Ipsen, Svend Helt, Stengade 7, Aakirkeby, Bornholm.
 Jacobsen, Jogvan, Jonas Bronchgöta, Thorshavn, Færøerne.
 Jakobsen, Peter, Holte, Grevinge.
 Jensen, Ernst, Trelleup, Roskilde.
 Jensen, Hans Peter, Skibelund, Vejen.
 Jensen, Karlin, Sdr. Vollum, Bredebro, Sønderjylland.
 Jensen, Peder Fløystrup, Soderup, Tølløse.
 Jensen, Poul Esbjerg, Sjællands Odde.
 Jensen, Thomas, Nytofte, Ølgod.
 Jensen, Aage Johannes, »Aasager«, Jersie, Ll. Skensved.
 Johansen, Hans, Ullerup, Avnbøl, Sønderjylland.
 Juhl, Karl Kristoffer, Branderup, J.
 Justesen, Chresten, »Hjælmsgaard«, Balle, Odder.
 Jørgensen, Svend Aage, Vestervang, Jenslev, Kr. Hyllinge.
 Jørgensen, Valdemar Bjørn, Sulkendrup, Lamdrup, Fyn.
 Kampman, Gunnar, Søndermarken, Varde.
 Karlshøj, Poul Okholm, Hyllede-Skovgaard, Fakse.
 Kikkert, Osvald Heine, Spjellerup, Karise.
 Kikkert, Vilhelm, Spjellerup, Karise.
 Kofoed, Viggo, »Østervang«, Aakirkeby.
 Korsgaard, Jens Mortensen, Jebjerg.

Kroer, Børge, Haarslev »Søndergaard«, Gamby.
 Ladefoged, Aage, Østergade 42, Brønderslev.
 Larsen, Alfred, Melby, Jullerup.
 Larsen, Christian Løndal, Lønnebjerggaard, Sjællands Odde.
 Larsen, Hans Aksel, »Toftegaard«, Lyndby, Kr. Hyllinge.
 Larsen, Knud, Tjæreby Præstegaard, Tjæreby.
 Larsen, Peter Carlslund, »Fredspang«, Søborg, Firhøj.
 Larsen, Poul Thage Hauge, Gartnervænget 9, Stige, Odense.
 Lauridsen, Marius, Bredebro, Sdj. l.
 Lindstrøm, Andreas, Nislev, Otterup, Fyn.
 Loftager, Søren, Nørby, Velling, Lem.
 Lorentzen, Anders Peter, Gjerndrup, Brørup.
 Lundgaard, Aksel, Darum, Bramminge.
 Lysdal, Øjvind, Rettrup, Skive.
 Maimann, Asger, »Lindevang«, Ll. Skensved.
 Mogensen, Peer Kløve, Nørager, Vivild.
 Mortensen, Jakob Christian, Hennekesdam, Jels.
 Mortensen, Sven, Vigerslev Allé 218, København, Valby.
 Muldtofte, Knud, Maare, Ørbæk St.
 Møldrup, Frede Rosager, Dalby, Gørlev St.
 Møller, Erik, Ørritslev, Otterup.
 Nielsen, Arne Munksgaard, Velling, Bryrup.
 Nielsen, J. V. Rud, Bøgelund, Sierslev, St. Heddinge.
 Nielsen, Peder Hedeager, Hedeager, Ølgod.
 Nielsen, Peder, »Andigaard«, Mørke.
 Nielsen, Poul, »Kildemosegaard«, St. Heddinge.
 Nikolajsen, Karl, Kølkær.
 Nicolaisen, Svend Aage, Haugevej 18, Stige, Odense.
 Nissen, Josias, Skærbæk, Sdj. l.
 Pedersen, Carlo, Fraugde, Marslev, Fyn.
 Pedersen, Ejnar, Tværvej 8, Ringkøbing.
 Pedersen, Hans Dreizig, »Vejagergaard«, Ørsted, Haudrup.
 Pedersen, Harald Boholm, »Boholmgaard«, Haarlev.
 Pedersen, Harald Elbæk, Hestehaven, Skanderborg.
 Pedersen, Jens Anker, Amstrup, Ulstrup, Jylland.
 Pedersen, Jens Gunner, Rerslev, Ruds-Vedby.
 Pedersen, Knudaage, Opager, Askhøj, Lolland.
 Pedersen, Kristian Richard, »Aagaard«, Hodde, Tistrup.
 Pedersen, Niels, Vedersø, Ulfborg.
 Pedersen, Reinholdt, Raklev, Kalundborg.
 Petersen, Hans Chr., »Ravnsøgaard«, Hyllested, Dalmose.
 Petersen, Johannes, »Kildegaard«, Raaby, St. Heddinge.

Petersen, Tage Buhl, Alminde Brugsforening, Alminde.
 Petersen, Svend Aage, Alsted, Fjenneslev.
 Pihl, Erling, »Lyregaard«, Osted, Roskilde.
 Pitter, Poul, Barup, Stubbekøbing.
 Rask, Hans, Vemmenæs, Taasinge, Svendborg.
 Rasmussen, Evald, Storegade 67, Grenaa.
 Rasmussen, Ivar Kolding, Aastrup Mark, Grenaa.
 Rasmussen, Niels Bolther, Stensmark, Grenaa.
 Rasmussen, Olav, Hasmark, Otterup, Fyn.
 Rasmussen, Søren Fredslund, »Højagergaard«, Tirslund,
 Riggelsen, Holger, Stouby. Holsted.
 Rossen, Niels, Kelstrupskov, Tørsbøl.
 Ryttergaard, Karl, Herrestrup, Grevinge.
 Ryttergaard, Knud, Herrestrup, Grevinge.
 Sandal, Erik, Tværagergaard, Udby, Holbæk.
 Skjold, Thyge, Lørup, Ringe.
 Svendsen, Peder Kristian, Aabølling, Føvling.
 Sværke, Bent Lind, Væggerløse, Falster.
 Sørensen, Jens Laurits, Thorsager, Jylland.
 Sørensen, Knud Lauge, »Aastruplund«, Skødstrup.
 Thorup, Egon Johansen, Præstegade 366, Ribe.
 Toudal, Magne, Lyshøjgaard, Tvingstrup.
 Ullerup, Keld, Vemmeløse, Dalmose.
 Øvlisen, Mikael Egon, Søby, Hornslet.

Sommerholdet 1946.

Andersen, Agnes, Brejning, Spjald.
 Andersen, Edith, Bøgeskov, Fredericia.
 Andersen, Edith, Redsted, Mors.
 Andersen, Elisa, Løgten.
 Andersen, Elna, Krejbjerg, Salling.
 Andersen, Herdis, Udby, Holbæk.
 Andersen, Rigmor, Aarup, Vindblæs.
 Bank, Anna, Darum, Bramminge.
 Bodilsen, Margrethe Inge, Kirkelte, Lillerød.
 Boesen, Inger, Gummehjerggaard, Nr. Broby, Fyn.
 Bojsen, Inger Mygind, Majbøl, Øster-Lindet.
 Boysen, Ingrid, Jernved, Gredstedbro.
 Brøchner, Else Eeg, N. Bohrsvej 19, Rosenvang, Aarhus.
 Bøggild, Ane Louise Jensen, Vordingborgvej 47, Køge.

- Christensen, Anna, Hjøllund, Arnborg, Herning.
 Christensen, Erna Kirstine, Debel, Agerbæk, Jylland.
 Christensen, Inga Marie, Ounbøl, Sig, Jylland.
 Christensen, Marie, Agersnap, Ølgod.
 Christiansen, Ellen, Flade, Nykøbing M.
 Dissing, Ester, »Bjørnsbo«, Taars.
 Ditlevsen, Ellen, Fruering, Skanderborg.
 Ditlevsen, Agnes, Horndrup, Skanderborg.
 Engqvist, Hedvig Marie, Gentofte.
 Eising, Karen Kirstine, Næstild, Jebjerg.
 Eriksen, Signe, »Stæten«, Frederikshavn.
 Eskedal, Aase Wenzel, Skovlunde.
 Frandsen, Marie Lykke, Solsikkevej 3, Odense
 Frank, Maja Rosa, Brøndum.
 Grøn, Thea, Bækmarksbro.
 Gudiksen, Andrea, Krejbjerg, Salling.
 Guldborg, Agnes, Møborg, Bækmarksbro.
 Gydesen, Elisabeth, Frederiksberggade 35, Silkeborg.
 Hansen, Agnete, Oure, Stubbekøbing.
 Hansen, Dora, Kullerup, Lamdrup.
 Hansen, Else, Trebjærre, Flemming.
 Hansen, Else Margrethe, Hastrup, Haslev.
 Hansen, Else-Marie, Radstrup, Marslev.
 Hansen, Gunild, Stige, Odense.
 Hansen, Helga, Aarre, Varde, Jylland.
 Hansen, Johanne Sterndorff, Højrup, Taulov.
 Hansen, Marie Elisabeth, Klelund, Brørup.
 Hansen, Marie Kirstine, Bilstoft, Næsbjerg.
 Hansen, Sigrid, »Lykkebjerggaard«, Egeslevmagle, Skelskør.
 Hartman, Maria Kristina, Norra Björkvägen 27, Tureberg,
 Sverige.
 Henriksen, Gudrun Elisabeth, Staarup, Nykøbing Sj.
 Henriksen, Kirsten, L. Ramsing, Hem, Salling.
 Holm, Else, »Vesterholm«, Brørup.
 Holm, Kirsten, Terp, Lystrup.
 Hosbond, Johanne, Gundestrup, Aars.
 Højmose, Olga, Ørnhøj.
 Højmose, Valborg, Ørnhøj.
 Hyberg, Kersten Margareta, Svanshall, Jonstorp, Sverige.
 Jakobsen, Else, Trunderup St.
 Jensen, Anna, »Stillehøj«, Højrup.
 Jensen, Elisabet, »Espekær«, Sierslev.

Jensen, Ellen Asmark, »Asmark«, Gerlev St.
 Jensen, Gudrun, Ørndrup Mark, Karby, Mors.
 Jensen, Gudrun Hjortshøj, Højby, Hou.
 Jensen, Helga Hansgaard, Ramsing.
 Jensen, Inge Lemmer, Andi, Mørke.
 Jensen, Ingeborg, Smidstrup, Vraa.
 Jensen, Krista, »Bøjenhus«, Mørke.
 Jensen, Krista Hougaard, Sdr. Kastrup, Pindstrup.
 Jensen, Sigrid Lind, Stadil, Tim.
 Jørgensen, Ellen Marie, Rutsker, Hasle, Bornholm.
 Jørgensen, Jensine Kirstine, Moesbøl, Strellev, Ølgod St.
 Klingenberg, Anny, Sdr. Hygum.
 Kirkegaard, Helga, Stjernholmegade 2, Horsens.
 Kjær, Agnes, Hornborg, Flemming.
 Knudsen, Edel Marie, Agerbæk, Jylland.
 Korsholm, Anna Maria, Sdr. Bork.
 Kring, Ellen, Haarlev.
 Krogh, Helga, Trelle, Fredericia.
 Lange, Vibeke Margrethe Brorson, Ordrup.
 Larsen, Elly, Allégade, Gørding St.
 Larsen, Marie, Vorgod Østerby, Barde, Herning.
 Larsen, Karna Steenmann, Kogsbølle, Nyborg.
 Laursen, Annagrethe, Terp, Lystrup.
 Laursen, Esther Irene, Skonager, Næsbjerg.
 Laursen, Gudrun K., Mejlbj, Hjortshøj.
 Lauridsen, Gerda Slot, »Gretsgaarden«, Bækmarksbro.
 Lehrmann, Ruth, Jordløse St.
 Lorentzen, Maja, Søndermarken, Tistrup.
 Lysdahl, Esther Dalsgaard, Rettrup, Skive.
 Madsen, Gerda, Stige, Odense.
 Mejlbjerg, Helga, Rynkeby Friskole, Kølstrup St.
 Mikkelsen, Sigrun, Ørum, Sdl.
 Mortensen, Gerda, Hvorslev Bk., Ulstrup.
 Mortensen, Ruth Bech, Gjesing, Auning.
 Møller, Anna, Balle, Løgten.
 Nielsen, Asta, Alrø, Horsens.
 Nielsen, Edith Kjær, Støttrup, Farsø.
 Nielsen, Gerda Margrethe, Flintemose, Bøgesø.
 Nielsen, Jensine Rabjerg, »Ørnebjerg«, Bøvlingbjerg.
 Nielsen, Johanne, Sterup, Jerslev.
 Nielsen, Lis, Søften, Hinnerup.
 Nielsen, Ruth, Vig.

- Nielsen, Signe Kjær, Tobøl Skole, Føvling.
 Nørtoft, Agnes, Grønnerup, Fandrup.
 Olsen, Inga, Marke, Mørkøv.
 Olsen, Inge Skovgaard, »Skjoldholm«, Havrebjerg.
 Olesen, Anna Kristine, Tødsø, Nykøbing M.
 Olesen, Esther Kathrine, Sønderup, Støvring.
 Oxlund, Ethel Birk, »Hvidgaard«, Bække.
 Pedersen, Dorthea Elisabeth, Darum, Bramminge.
 Pedersen, Ellen Poulsen, Skørring, Mørke.
 Pedersen, Elin Marie, Rugballegaards Mark, Vejle.
 Pedersen, Else Marie, Darum, Bramminge.
 Pedersen, Else Nørskov, Tødbjerg, Hjortshøj St.
 Pedersen, Mette Marie Thuesen, Aalunde, Agerbæk.
 Pedersen, Nina, Vesterskerne.
 Pedersen, Tinne Bro, Vindblæs Mark, Vindblæs St.
 Petersen, Ellen, Agerskov, Sønderjylland.
 Petersen, Karen Bertha, Overeven, Snese.
 Petersen, Karen Kirstine, Hyllested, Dalmose.
 Petersen, Solveig, Bjergby, Hjørring.
 Poulsen, Anna Bech, Søften, Hinnerup.
 Poulsen, Karen Holm, Rejstrup, Sønderbæk.
 Poulsen, Vinny Erichs, Balle, Bredsten, Vejle.
 Rasmussen, Elin, Karlby, Hornslet.
 Rasmussen, Hilda Kirstine, Frøslev, Mors.
 Rasmussen, Lis Søndergaard, Karlby, Hornslet.
 Rasmussen, Marie, Sdr. Hygum.
 Riis, Bodil, Sig.
 Saabye, Inge, Vannerup, Farsø.
 Samuelsen, Gudrun, Trøndagöta, Thorshavn, Færøerne.
 Sandgaard, Laura, Sinding, Herning.
 Steffensen, Anna Marie, Solbjerg, Mors.
 Sunesen, Herdis Ellen Margrethe, Østerild.
 Søe, Anna Kristine, Møllerup, Frøslev, Nykøbing M.
 Sørensen, Grethe, Boller Mark, Taars.
 Sørensen, Ingrid Anker, Hvilsager, Mørke.
 Sørensen, Ragna Kragdrup, »Renden«, Taars.
 Sørensen, Rita Ester, Sdr. Kastrup, Pindstrup.
 Sørensen, Rita Gerlach, Havnevej 14, Grenaa.
 Thiel, Ella Kirstine, Poulstrup, Vraa.
 Thomsen, Krista Hjerrild, Bolhede, Nordenskov.
 Ørnboell, Jytte Lassen, Oddense, Balling.

Vinterholdet 1946—47.

- Aachmann, Harald Thøgersen, Erslev, Nykøbing Mors.
 Andersen, Aage Bay, Sejling, Skæggær.
 Andersen, Evald, Østergade 19, Store-Heddinge.
 Andersen, Gunnar, Hæstrupgaard, Hæstrup St., Vendsyssel.
 Andersen, Mogens Juul, Salby, Mesinge.
 Andersen, Willy, Karrebæk, Karrebæksminde.
 Andreasen, Herluf, Skalstrup, Vemb.
 Bak, Bue, Rodskov, Løgten.
 Barkholt, Torben Christian, Slotsgade 2, Kolding.
 Barslund, Kristian, Kongsgaard, Hjerm St.
 Bigum, Henning, Junget, Roslev.
 Binderup, Ejnar, Sejling, Skæggær.
 Bjerre, Børge Enggaard, Guldager.
 Bloch, Viggo Øllgaard, Jegsmark, Guldager.
 Bohnfeldt, Frederik, Lerte, Sommersted.
 Brogaard, Erik Skouenborg, »Barritgaard«, Barrit.
 Bruus, Søren, Nibe.
 Christensen, Alfred, Hellestrup, Holbæk.
 Christensen, Emil, Kongevej 19, Ringkøbing.
 Christensen, Jørgen, Nordgaard, Sæby, Kr. Hyllinge.
 Christensen, Peder, Kongevej 19, Ringkøbing.
 Christensen, Verner, »Birkelund«, Allested St., Fyn.
 Christiansen, Hans Ejvind, Ølsted, Staaby, Fyn.
 Christophersen, Kjeld Arne, Ølby, Køge.
 Danielsen, Ove, Gøttrup, Fjerritslev.
 Ditlevsen, Rudolf Hartmann, Karrebæk, Karrebæksminde.
 Frank, Erik Brogaard, Røjbøl, Øster-Lindet.
 Grinsted, Henning, »Elmegaard«, Vraa.
 Hamann, Kurt, Udby, Holbæk.
 Hansen, Alfred, Sdr. Broby, Staaby, Fyn.
 Hansen, Hans Laurits, Martofte, Martofte St. Fyn.
 Hansen, Holger Engvang, Stensmark, Askov, Vejen St.
 Hansen, Lars Bonde, »Pedersminde«, Espe, Fyn.
 Hansen, Knud Mogens, Vejlø, Næstved.
 Hansen, Peder, Hersnap, Dalby.
 Hansen, Sigvard, Haarslev Efterskole, Sandved.
 Henriksen, Henrik, Glæsborg.
 Hjortaa, Svend Erik, Bæk, Præstø.
 Iversen, Niels Riber, Janderup.
 Jakobsen, Harald, Jerslev, Jylland.

- Jakobsen, Henry Berg, Ø. Brønderslev.
 Jensen, Andrew, Ballen, Samsø.
 Jensen, Arne, »Vesterskovgaard«, Ørting.
 Jensen, Eigild Sigvald, »Damgaard«, Faarbæk, Karup.
 Jensen, Ejvind, Gl. Rye, Ry St.
 Jensen, Erling, Klouby, Forsinge.
 Jensen, Frode Kjær, Refsgaard, Gammelby, Vejen.
 Jensen, Helge, Fuglbæk, Esbjerg.
 Jensen, Jens Christian Poul, Sønderup, Slagelse.
 Jensen, Jens Thule, Engholm, Lundum.
 Jensen, Kaj Frede, Næsby Strand, Slagelse.
 Jensen, Karl Tage, Ulse, Rønnede.
 Jensen, Ruben, »Egedal«, Faarevejle.
 Jensen, Tage, »Egedal«, Faarevejle.
 Jensen, Viggo Peter, Næsby Strand, Slagelse.
 Jydemann, Peter, Skilling Mark, Middelfart.
 Jørgensen, Hugo, Velling St.
 Kaae, Dynes Nielsen, Voligaard, Studsgaard.
 Kampmann, Egon, Søndermarken, Varde.
 Kjeldsen, Agner, Ansvej 113, Silkeborg.
 Klindt, Johannes, Borg, Bredebro, Sønderjylland.
 Knudsen, Karl, Kjelst, Billum.
 Knudsen, Knud, Oens, Horsens.
 Korsbæk, Gunnar, Gøttrup, Fjerritslev.
 Kristensen, Anton Møller, Gl. Kirk, Dronninglund.
 Kristensen, Børge, »Petersminde«, Nimtofte.
 Kristensen, Egon, Ting-Jellinge, Dalmose.
 Kristensen, Ejvind, Mygdal, Hjørring.
 Kristensen, Johan Kristian, Hjortehus, Thorsted, Tim.
 Kristensen, Kristen, Søndertoft, Grønbjerg.
 Kristiansen, Ejler Kristian, Ø. Debel, Outrup.
 Kudsk, Arne Jensen, Fruevej 19, Nykøbing Mors.
 Larsen, Erik Frede, »Sønder Lie«, Taars.
 Larsen, Folmer, Gamborg Østergaard., Kauslunde.
 Larsen, Frode, Taarup »Skovgaard«, Ejby.
 Larsen, Iwan, Gadevang, Hillerød.
 Larsen, Jens Jørgen, Karrebæk, Karrebæksminde.
 Larsen, Karl Johannes, Hellested, Haarlev.
 Larsen, Svend, Kattinge, Roskilde.
 Lauridsen, Jens, No.
 Laursen, Jens Lilmoes, Hejlby, Hjortshøj.
 Levandowski, J. Henrik, Sælde Mark, Skibet.

- Madsen, Axel. »Nørrelund«, Højby, Fyn.
 Madsen, Gunnar Ib Sigård, Ramsing St., Salling.
 Madsen, Kristen Peder Hedeager, Strellev, Ølgod.
 Madsen, Mogens Fabricius, »Bøgeshøj«, Tranebjerg, Samsø.
 Madsen, Niels Peter, Mejilby, Hjortshøj.
 Mikkelsen, Vagn Bjerremann, Gramtange, Barrit.
 Moltzen, Horst, Mejsegade 9, Flensborg, Sydslesvig.
 Mortensen, Jørgens Klejs, Besser, Tranebjerg, Samsø.
 Morthorst, Hans, Nørbølling, Brørup.
 Mølgaard, Aage, Hæstrup Skole, Hæstrup.
 Møller, Henning Kruse, Torsted, Horsens.
 Møller, Mathias Petersen, Borg, Bredebro.
 Neerup, Jens, Basnæs, Næstved.
 Nielsen, Aage, Rabis, Karup.
 Nielsen, Anton, Søndergade 14, Gedsted.
 Nielsen, Ejvind, Hæstrup Hede, Hæstrup.
 Nielsen, Jakob, Nr. Omme, Grønbjerg.
 Nielsen, Karl Skovkjær, Stampevej 14, Vejle.
 Nielsen, Oluf, Testrup, Aalestrup.
 Nielsen, Ove, »Staunbo«, Janderup St.
 Nielsen, Paul, Østergaard, Kirke-Eskildstrup.
 Nissen, Boj Chr., Aventoft, Niebüll, Sydslesvig.
 Olsen, Erik, »Vestmarksgaarden«, Ringsted.
 Olsgaard, Ejnar, Gevnø, Store-Heddinge.
 Ottosen, Georg, »Plantagegaarden«, Glejbjerg.
 Overgaard, Peter, Ørum, Sønderjylland.
 Pallesen, Frode, Mejls, Varde, Vestjylland.
 Pedersen, Carl Dam, »Vestergaard«, Udby, Jerslev Sj.
 Pedersen, Holger, Møgelvold, Skovsgaard.
 Petersen, Ejner, Halkevad, Flakkebjerg.
 Petersen, Jens Langkjær, Renge, Store-Heddinge.
 Petersen, Svend, Hørby, Holbæk.
 Rasmussen, Aage, Faarup, Thorsager St.
 Rasmussen, Asger, Kirkeby Mejeri, Kirkeby.
 Rasmussen, Erik, Hennemved, Lindelse St., Langel.
 Rasmussen, Jens Høgh, Søby, Hornslet.
 Rasmussen, Jens K., »Toftegaard«, Vissing, Lerbjerg.
 Riis, Peter Termansen, »Solvang«, Sig.
 Rosengren, Jørgen, Haarslev, Sandved.
 Røikjær, Frede, Gramtange, Barrit.
 Skjold, Kristen, Lørup, Ringe.
 Strömberg, Ruben, Brunnsgatan 68, Gävle, Sverige.

Sønderbo, Frode Lykke, Voer, Ørsted.
 Sørensen, Kristian Peder, Centralhotellet, Brædstrup.
 Sørensen, Vilhelm Leschly, Lumby Skole, Beldringe.
 Terkildsen, Søren, »Askjærgaard«, Thorstrup, Sig.
 Therkelsen, Gunnar, Søndergade, Brædstrup.
 Thomsen, Henry, Hauge, Tistrup.
 Thomsen, Kresten, Bjergby, Erslev, Mors.
 Thomsen, Therkild, Vester Janderup, Billum.
 Tornbjerg, Egaa, Nørrevang, Vorbasse.
 Uhre, Jeppe, »Uhre Nygaard«, Tistrup.
 Vad, Kristian, Lyhne, Ølgod.
 Wied, Kristian, Lundsgaardsmark, V. Sottrup.
 Ølgod, Marius, Orten Brugsforening, Varde.

Sommerholdet 1947.

Andersen, Dagmar, Balle, Løgten.
 Andersen, Elly Kirstine, Knudsgade 9, Horsens.
 Andersen, Else, Borre, Oksbøl.
 Andersen, Ester Jensen, Tange, Gørding.
 Andersen, Rigmor, Præsteboligen, Thorsted, Thisted.
 Andersen, Sigrun, Bjerresø, Hørve.
 Bak, Ellen, Rodskov, Løgten.
 Bach, Margrethe Else, Balle, Løgten.
 Barslund, Edith, Kongsgaard, Hjerm.
 Bech, Margit, »Nørager«, Blaaehøj St.
 Bolet, Marie, Serritslev, Brønderslev.
 Buch, Ellen, Fillerup, Odder.
 Bukh, Kirsten, Bering, Hasselager.
 Bundgaard, Edel, »Granhøjgaard«, Drostrup, Vejen.
 Bækholm, Elise, Gundestrup, Tommerup St.
 Christensen, Astrid, Bredal, Vejle.
 Christensen, Clara, Dyreby, Henne.
 Christensen, Gertrud Helene, Lægeboligen, Skjødstrup.
 Christensen, Inge Marie, Højerup, Store-Heddinge.
 Christensen, Kirsten, »Foldbakken«, Dvergetved, Kvissel.
 Christensen, Maja Kjærgaard, Hee St.
 Christensen, Ragnhild Irene, Hover, Muldbjerg.
 Damm, Irma, Fr. d. 7.s Gade 16, Vejen.
 Djursaa, Bodil, Lindevej 38, Fruens Bøge.

- Eistrup, Anna Kirstine, Ringkøbingvej, Videbæk St.
 Enevoldsen, Marie, Voldbjerg Mark, Hee.
 Flint, Aase, Daler Skole, Daler Østerby.
 Flø, Frida, »Nygaard«, Brande St.
 Grauslund, Lilly, Trelde, Fredericia.
 Grinder, Gudrun, Margrethevej 1, Rungsted Kyst.
 Hansen, Bertha, Væde Hede, Morud.
 Hansen, Edith, Ll. Darum, Bramminge.
 Hansen, Erne Bierring, Rolund Toftegaard, Nr. Aaby.
 Hansen, Esther Harmundal, Gaardagergaard, Slagelse.
 Hansen, Eva, Holm, Ny Hagedsted, Gislinge.
 Hansen, Inga, Lund, Rødvig, Stevns.
 Hansen, Justa, Sofienhøj, Farstrup, Fyn.
 Hansen, Sigrid, Nr. Bork.
 Hauberg, Oline, Mejlby, Lintrup.
 Heip, Ingrid, »Renden«, Taars.
 Henriksen, Astrid Agergaard, Gestelevlunde, Espe, Fyn.
 Henriksen, Maren, Hønsehaven, Stenstrup, Fyn.
 Henriksen, Nnna Hvidberg, Aarslev St., Fyn.
 Hjuler, Henriette, Sdr. Hygum.
 Holm, Malmose Hanne, Assensvej, Faaborg, Fyn.
 Holmberg, Henny, Lagmansgatan 4 a, i Kalmar, Sverige.
 Ilkjær, Martha, Smedsboel, Houe, Bonnet.
 Jacobsen, Jytte, Hjeds, Støvring.
 Jacobsen, Lisa, [24 b] Tønning/Ejder, Kattrepel 32, Syd-
 slesvig.
- Jensen, Ellen Margrethe, Haldagerlille, Fuglebjerg.
 Jensen, Else, Lundum Mark, Stenbjerg.
 Jensen, Else Margrethe, Kallerup, Todbøl.
 Jensen, Margrethe, Kallerup, Todbøl.
 Jensen, Esther, Lystagertorp, Fuglebjerg.
 Jensen, Gerda, »Sønderhus«, Aale.
 Jensen, Gerda, Københoved, Skodborg.
 Jensen, Grethe, »Funkisbyen«, Sdr. Vissing, Skanderborg.
 Jensen, Møller Grethe, Torrild, Odder.
 Jensen, Kirsten, Rigstrup, Randers.
 Jensen, Kirstine, Hjertingskov, Rødning, Sønderjylland.
 Jensen, Inger Neergaard, Hemstok, Skanderborg.
 Jensen, Lydia, Dorthea, Thorsted, Tim.
 Jensen, Rigmor, Skovby, Rask Mølle St.
 Jensen, Solveig Hedegaard, Vesterlund.
 Jepsen, Gerda, Kvong, Tistrup.

- Jespersen, Anna Holm, »Hjortlund«, Vrold, Skanderborg.
 Johannsen, Sigrid-Inge, [24 b] Tønning/Ejder, Kaspar-Hoyer-
 Gade 20.
- Johansen, Elga, Brædstrup Mark, Brædstrup.
 Johnsen, Grethe, Læsagergaard, Stevnstrup, Randers.
 Kirkegaard, Lilly, Gjernerig, Bjerringbro.
 Kjær, Gudrun Hedegaard, Smederup, Ørting St.
 Kristensen, Else, »V. Karmisholt«, Taars.
 Kristensen, Ester, »Sønderbjerge«, Rødvig, Stevns.
 Kristensen, Karen, Søndergade, Ansager St.
 Kristensen, Lilly Julie, Matrups, Brædstrup.
 Kristensen, Maren Vestergaard, Lyhne, Ølgod.
 Kristensen, Tove, »Ø. Damgaard«, Ulfborg.
 Krupsdahl, Gunhild Karen, Sdr. Felding.
 Lage, Sigrid, Sdr. Holsted By.
 Landbo, Gertrud, Egebjerg Præstegaard, Braade.
 Larsen, Holm Edith, »Bakken«, Asnæs St.
 Lauridsen, Ruth, Hovangsvej 15, Hobro.
 Laursen, Anne, Søby, Hornslet.
 Laverenz, Vita, Bobøl, Føvling.
 Lorentzen, Anna Elisabeth, Gjerndrup, Brørup.
 Madsen, Edith, Søndergade 105, Vejen.
 Madsen, Lenda, Rends, Jydeved.
 Meyer, Sigrid, Eskelund, Brørup.
 Mogensen, Hilda Kløve, Nørager, Vivild.
 Mortensen, Asta, Lund.
 Mortensen, Nanny, Lønne, Nr. Nebel.
 Mott, Ellen Margrethe, Ronæs Skov, Kavslunde.
 Nielsen, Bøgild Anna, »Rugballegaard«, Bjerringbro.
 Nielsen, Anna Hedeager, »Korshøjgaard«, Ølgod.
 Nielsen, Erna, »Blæsingeberg«, Havrebjerg.
 Nielsen, Esther, »Kragssbjerg«, Harndrup.
 Nielsen, Grethe, Lille Darum, Bramminge.
 Nielsen, Gretha, Lyhne, Ølgod St.
 Nielsen, Ingeborg, Gjerndrup, Brørup.
 Nielsen, Karen, Laastrup Mark, Skals St.
 Nielsen, Meta, Hvirring, Flemming St.
 Nielsen, Mette Katrine, Høkkærrør, Skals St.
 Nørregård, Esther, Reerslev Skole, Hedehusene.
 Odefey, Elsamarie, [24 b] Rendsburg, Alte Kieler Land-
 strasse 26, Sydslesvig.
 Olsen, Bodil, »Solbakken«, Taars.

- Olsen, Elisabeth, Posthuset, Fynshav, Als.
 Olsen, Inge Borghild, Museet, Faarevejle.
 Pedersen, Anna Elisabeth, »Dysagergaard«, Fuldbj, Sorø.
 Pedersen, Annelise, Aale.
 Pedersen, Betty Nørskov, Fodbjerg Møllegaard, Hjortshøj St.
 Pedersen, la Cour, Cecilie, Skibelund Efterskole, Vejen.
 Pedersen, Ellen Margrethe, Farstrup, Fyn.
 Pedersen, Else, V. Tim, Tim St.
 Pedersen, Inger Solveig, Starreklint St.
 Poulsen, Else Kirstine, Söften, Hinnerup.
 Preuss, Marie, Fynshav, Als.
 Rasmussen, Edith, Vestergade 94, Herning.
 Sandholm, Mette Marie, Sdr. Nisum, Ulfborg.
 Sivesgaard, Jensine, »Sivesgaard«, Ingstrup, Vendsyssel.
 Skipper, Dagny, Söttrup, Hornum St.
 Svendsen, Anna, Sneftrup, Ilskov.
 Svenningsen, Esther, »Hyttten«, Taars St.
 Sørensen, Annalise, Roushøje, Varde.
 Sørensen, Asta Lyndgaard, Aarre, Varde.
 Sørensen, Ellen Margrethe, Troelstrup, Stoholm.
 Sørensen, Esther, V. Smidstrup, Gadbjerg.
 Sørensen, Esther Værum, Lund, Rødvig, Stevns.
 Sørensen, Ingeborg, »Illumø«, Stensgaard St., Fyn.
 Sørensen, Inger, Ramten, Djurs.
 Sørensen, Ingrid, Bering, Hasselager.
 Sørensen, Rigmor Emilie, Vallekilde.
 Thorgaard, Inge, Barslev, Hvidbjerg, Thyholm.
 Thorsen, Inger, Peter Bangsvej 209, København, Valby.
 Veje, Inga, Haakonsgade 11, Herning.
 Vestergaard, Gerda, Haarby, Skanderborg.
 Winther, Hilda, Honum Skov, Rask Mølle.

Regnskab for Vallekilde folkehøjskoles elevforening

16. juli 1946—12. juli 1947.

Indtægt.	Kr.	Ø.	Udgift.	Kr.	Ø.
Kassebeholdning 16. juli 1946	13026	11	Trykning af årsskriftet	5790	00
Medlemsbidrag	10235	45	Porto	2643	69
Salg af gl. årsskrifter	32	50	Forsendelse af årsskriftet	165	00
Renter	355	07	Bestyrelsens rejseudgifter	32	00
			Understøttelse til elever	520	00
			Konvolutter og blanketter	356	50
			Kassererens løn	400	00
			Tegninger	20	00
			Forskelligt	40	00
			Kassebeholdning 12. juli 1947	13681	94
	23649	13		23649	13

Regnskabet er gennemgået og fundet rigtigt, kassebeholdningen er tilstede.
 Vallekilde, d. 19/7 1947. *Valdemar Nielsen.* *Vagn Aage Fredslund.*

INDHOLD

	Side
<i>Grundtvig</i> : Fred og frihed	3
<i>N. P. Nielsen</i> : Jul igen	5
<i>Uffe Grosen</i> : Tro og Medmenneskelighed	8
<i>Erik Gelting-Hansen</i> : Mere end der kan siges med Ord	17
<i>Sigfred Neermann</i> : Et møde med svensk højskole	24
<i>Inga Nielsen</i> : Albert Maltz: Korset og Pilen	37
<i>Vald. Nielsen</i> : Hvad kan vi lære af Schweizerne?	44
<i>Kr. Killelose</i> : Landsstævnet i Odense	51
<i>Ane Margrethe Winther</i> : Den nordiske Kvindegymnastiks Skaber: Elli Björkstén	62
<i>Uffe Grosen</i> : Fra Vallekilde folkehøjskole	66
Lærlingebesøget på Vallekilde folkehøjskole 1946—47	94
Blandede meddelelser	95
De to sidste skoleårs elever	97
Regnskab for Vallekilde folkehøjskoles elevforening	111

Under alle omstændigheder må vi fra dansk side være klar til øjeblikkelig at gå i gang med de mange spørgsmål, der skal løses, når tilladelsen foreligger. Derfor er det nødvendigt, at det økonomiske grundlag i Danmark for rejsningen af »Sankelmark Folkehøjskole« snarest kan bringes i orden.«

Til Jørgen Jessens beretning tilføjer forstander Hans Lund, at 30 højskoler og landbrugsskoler, deriblandt Vallekilde, har tilsagt deres støtte.

Vi skulde gerne fra kredsen omkring Vallekilde skaffe mindst 10.000 kr., meget gerne betydeligt mere. Vallekilde højskoles elevforening har bevilget 1000 kr. til rejsningen af den sydslesvigske folkehøjskole. Det er en god begyndelse. Men jeg er sikker på, at mange af os, efter de talrige drøftelser på møder og i pressen, vil kende det som en glæde at få lov til at støtte på nødvendig måde et alvorligt dansk arbejde. Vi kan jo ikke nøjes med bare at skrive og tale derom eller bare interessere os derfor. Der kommer en tid, da der må handles.

Vi må glædes meget over og være meget taknemmelige for, at der er mennesker, som vil sætte deres livs kræfter ind i et dansk arbejde i Sydslesvig. Måtte vi være mange heroppe, som vil yde den nødvendige økonomiske støtte.

Højskolelærer K. Killemoser har lovet at være kasserer for indsamlingen her i Holbæk amt og blandt gamle elever. Bidrag pr. check, postanvisning eller giro (giro: 7239) sendes til ham. — Hver enkelt bidragyder vil få tilsendt kvittering. Det samlede resultat af indsamlingen vil blive revideret og vil blive meddelt i næste årsskrift, men jeg beder indtrængende om, at enhver, der har vilje til at støtte, gør det allersnarest.

De indsamlede midler vil efter indsamlingens afslutning blive sendt til forstander Hans Lund, men vil blive anvendt til det omtalte formål, så snart det samlede udvalg finder det forsvarligt.

Uffe Grosen.